

واکاوی مزایای استراتژیک روابط با جمهوری قبرس برای رژیم صهیونیستی

*ابوالفضل صفری^۱، امیررضا مقومی^۲

۱. دانشجوی دکتری مطالعات منطقه‌ای، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران
۲. دانشجوی دکتری مطالعات منطقه‌ای، دانشکده پیامبر اعظم (ص)، دانشگاه جامع امام حسین (ع)، تهران، ایران

اطلاعات مقاله

تاریخ دریافت: ۸ شهریور ۱۴۰۳

تاریخ پذیرش: ۱۴ آذر ۱۴۰۳

تاریخ انتشار: ۲۰ اسفند ۱۴۰۳

چکیده

قبرس به واسطه جایگاه ژئوپلیتیکی و ژئواستراتژیک‌اش در منطقه مدیترانه شرقی و مجاورت جغرافیایی با سه قاره آسیا، اروپا و آفریقا همواره مورد توجه بازیگران منطقه‌ای و فرمانطقه‌ای بوده است. رژیم صهیونیستی نیز از این قاعده مستثنی نبوده و سعی دارد قدرت خود را با برقراری روابط راهبردی با جمهوری قبرس بیشینه‌سازی کند. بر همین اساس، مقاله حاضر با به کارگیری چهار چوب نظری رئالیسم تهاجمی و با روش توصیفی-تحلیلی به دنبال پاسخ دادن به این پرسش اصلی است که جمهوری قبرس چه مزیت‌های راهبردی می‌تواند برای رژیم صهیونیستی داشته باشد؟ یافته‌های پژوهش با بررسی ابعاد سه‌گانه همکاری‌های امنیتی-اطلاعاتی، نظامی و انرژی بین رژیم صهیونیستی و جمهوری قبرس نشان می‌دهد که این رژیم در چهار چوب مشارکت استراتژیک با قبرس، درصدد افزایش عمق استراتژیک‌اش برای ارتقای میزان تاب‌آوری، انعطاف‌پذیری و قدرت نظامی‌اش است. رژیم صهیونیستی از بدو اشغال فلسطین تاکنون، به قبرس به‌عنوان راه تنفسی غیراسلامی و غیرعربی نگریسته که تحت سلطه قدرت‌های جهانی مانند آمریکا و انگلیس است و از این جزیره برای فرار از انزوای منطقه‌ای، افزایش قدرت و نفوذ سیاسی، امنیتی، نظامی و اقتصادی بهره برده است.

کلیدواژه‌ها:

رژیم صهیونیستی،
جمهوری قبرس، رئالیسم
تهاجمی، مدیترانه شرقی.

*نویسنده مسئول:

ابوالفضل صفری

نشانی: دانشجوی دکتری مطالعات
منطقه‌ای، دانشکده حقوق و علوم
سیاسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران
پست الکترونیک:

Safari.abolfazl@ut.ac.ir

استناد به این مقاله:

صفری، ابوالفضل و مقومی امیررضا. (۱۴۰۳). واکاوی مزایای استراتژیک روابط با جمهوری قبرس برای رژیم صهیونیستی. مطالعات بنیادین و کاربردی جهان اسلام، ۶(۴)، ۱۹۵-۲۳۴.

۱. مقدمه

«هر ملتی که بر جزیره قبرس مسلط شود ارباب دریاها خواهد شد» (Speake, 2014: 299) این نقل قول از مقدسی، جغرافی دان معروف عرب، در سال ۹۸۵ میلادی است که اهمیت ژئوپلیتیک جزیره قبرس را نشان می دهد. جزیره قبرس یکی از نقاط ژئواستراتژیک جهان است که در لولای سه قاره آسیا، اروپا و آفریقا و در مسیر جریان های تجارت، فرهنگی، نظامی و انرژی در میان این سه قاره واقع شده است. موقعیت جغرافیایی استراتژیک، مجاورت جغرافیایی با مسیر دریایی تنگه مالاکا- کانال سوئز، وابستگی متقابل عمیق و گسترده به محیط امنیتی همسایگان، برخورداری از منابع گاز طبیعی، موقعیت جغرافیایی مناسب برای عملیات های اطلاعاتی- نظامی در مناطق پیرامونی به ویژه شامات، وجود قلمرو نظامی- اطلاعاتی انگلیس در آن، نقطه کانونی برای اتصال مسیرهایی انرژی و ارتباطاتی، عضویت در اتحادیه اروپا و برخورداری از ظرفیت خدمات دریایی توانمند، به جزیره قبرس موقعیت ژئوپلیتیکی ویژه ای داده است. این موقعیت ژئوپلیتیکی ویژه موجب شده است تا بازیگری همچون رژیم صهیونیستی، که به واسطه ماهیت مصنوعی و تحمیلی اش، با مشکلات راهبردی از حیث نظامی و سیاسی روبه روست، برقراری روابط با قبرس را به منزله «راه تنفس حیاتی برای اسرائیل» قلمداد کند که از این طریق می تواند در موقعیت های گوناگون جنگ و صلح، مزایای راهبردی برای این رژیم داشته باشد. روابط رژیم صهیونیستی و قبرس، که با نقش آفرینی گروه تروریستی هاگانا و ارتباط گیری آن با جنبش ها و گروه های قبرسی در دوران استعمار بریتانیا بر قبرس آغاز شده است، طی دو دهه اخیر گسترش قابل توجهی یافته است. این امر برای رژیم صهیونیستی یک دستاورد استراتژیک محسوب می شود، به طوری که «اران لرمَن»^۱ نایب رئیس مؤسسه استراتژی و امنیت اورشلیم، در این باره می گوید: «مشارکت با یونان و قبرس یک تغییردهنده بازی است و به اسرائیل عمق استراتژیک حیاتی در طول یک درگیری خواهد داد». (Lerman, 2023) بر همین اساس، بیشتر طیف های سیاسی اسرائیل معتقد به حیاتی بودن روابط با قبرس هستند و حامیان نتانیاهو نیز روابط قوی با قبرس را یکی از نمونه های رهبری بی نظیر او معرفی می کنند. نتانیاهو نیز در برخی از سخنرانی های خود در کنست از رابطه با قبرس به عنوان یکی از مهم ترین دستاوردهای دوران نخست وزیری اش یاد کرده است. (Brander, 2022) از این رو و با توجه به اهمیت راهبردی قبرس در تفکر رهبران سیاسی و نظامی رژیم صهیونیستی، مقاله حاضر در پی واکاوی ابعاد همکاری های

1. Eran Lerman

اسرائیل با جمهوری قبرس است تا از این طریق مزایای راهبردی قبرس برای رژیم صهیونیستی احصا شود. روش پژوهش به لحاظ نوع تحقیق، توصیفی-تبیینی، براساس نوع هدف، توسعه‌ای-کاربردی و به لحاظ روش شناسی تحقیق بر مبنای نوع داده‌ها، روش کیفی است. روش گردآوری داده‌ها نیز کتابخانه‌ای، اینترنتی و اسنادی است.

۲. پیشنهاد پژوهش

علی‌رغم روابط فزاینده رژیم صهیونیستی با جمهوری قبرس، اما مقالات و کتب اندکی به این مهم پرداخته‌اند و عمده پژوهش‌های صورت گرفته در این زمینه نیز مربوط به منابع انگلیسی‌زبان است که بسیاری از آن‌ها نیز روابط قبرس با رژیم صهیونیستی را در حوزه انرژی و صادرات گاز بررسی کرده‌اند. بر همین اساس، نوآوری پژوهش حاضر در این است که روابط قبرس با رژیم صهیونیستی را از ابعاد گوناگون مطالعه کند و مزایای راهبردی این روابط را برای رژیم صهیونیستی بیان کرده است. باین حال، در ادامه به برخی از این موارد اشاره می‌شود:

جدول ۱. مروری بر تعدادی از مقالات و کتب منتشرشده در موضوع روابط رژیم صهیونیستی و

قبرس

نویسنده / نویسندگان	عنوان / سال چاپ	یافته‌های پژوهش
گابریل هاریتوس	اسرائیل و مسئله قبرس؛ سیاست خارجی، دیپلماسی و روابط بین‌الملل ۱۹۴۶-۲۰۲۳/۱۹۶۰	نویسنده در این کتاب با بررسی سیاست خارجی رژیم صهیونیستی در قبال قبرس بین سال‌های ۱۹۴۶ و اعلام استقلال قبرس در اوت ۱۹۶۰ عوامل بین‌المللی و منطقه‌ای را بررسی می‌کند که رویکرد این رژیم به روابط دیپلماتیک با جمهوری مستقل قبرس را شکل داده است. رویکرد این کتاب، تاریخی است و صرفاً به دیدگاه اسرائیل نسبت به استقلال قبرس و سیاست خارجی آن در قیاس با قبرس در فاصله پایان جنگ جهانی دوم تا استقلال قبرس را شرح می‌دهد.
ارسطو تزیامپیریس	آغاز همکاری انرژی بین اسرائیل، قبرس و یونان/ ۲۰۱۴	نویسنده در این مقاله روابط رژیم صهیونیستی، یونان و قبرس در حوزه انرژی را بررسی کرده است. به اعتقاد نویسنده، در مدیترانه شرقی مثلث انرژی شکل گرفته است که شامل طرح‌هایی برای کابل الکتریسته است که هر سه را به هم متصل می‌کند و همچنین بحث در مورد ساخت خط لوله‌ای برای صادرات گاز طبیعی به اروپاست. عمده نگاه این مقاله به همکاری رژیم صهیونیستی و قبرس در زمینه انرژی است.

نویسنده / نویسندگان	عنوان / سال چاپ	یافته‌های پژوهش
موسسه تحقیقاتی صلح اسلو	دوستی استراتژیک: برداشت اسرائیل از روابط اسرائیل و قبرس	این گزارش معتقد است که روابط قبرس با رژیم صهیونیستی از دهه گذشته و به‌ویژه با آغاز خیزش‌های عربی سال ۲۰۱۱ به‌طور فزاینده‌ای افزایش یافته که پیشران این روابط، کشف ذخایر گازی در مدیترانه شرقی و تیره شدن روابط اسرائیل و ترکیه با یکدیگر بوده است که همین سبب شده رژیم صهیونیستی روابطش با قبرس را افزایش دهد. گزارش نتیجه می‌گیرد که نخبگان رژیم صهیونیستی قبرس را به‌عنوان شریک مهم در بخش انرژی، پل مهم در ارتباط با اروپا و متحد نظامی بالقوه قلمداد می‌کنند.
آندرس استرگیو	روابط ترکیه، قبرس، اسرائیل و مناقشه قبرس/۲۰۱۶	نویسنده در این مقاله تأثیرگذاری مناقشه قبرس در روابط سه‌جانبه ترکیه، رژیم صهیونیستی و جمهوری قبرس را بررسی می‌کند. نویسنده در این مقاله معتقد است که کشف ذخایر گاز طبیعی و نفت در رژیم صهیونیستی و مناطق انحصاری اقتصادی مجاور قبرس، پایه‌های همکاری گسترده بین تل‌آویو و نیکوزیا را در زمینه‌های اقتصادی، انرژی و دفاعی ایجاد کرده، اما چالش‌های بزرگی را نیز به‌واسطه مخالفت ترکیه برانگیخته است. عمده نگاه این مقاله نیز به حوزه انرژی است و روابط قبرس و رژیم صهیونیستی را از این جنبه مطالعه کرده است.
مورات آگدمیر	روابط بین اسرائیل و دولت قبرس جنوبی: همسویی جدید در شرق مدیترانه؟/۲۰۱۶	نویسنده در این مقاله معتقد است که از زمان کشف منابع انرژی و ازهم‌پاشیدگی روابط ترکیه و رژیم صهیونیستی، تغییرات مهمی در شرق مدیترانه شکل گرفته است. اختلاف فزاینده در منافع بین ترکیه و اسرائیل انگیزه ژئوپلیتیکی را برای توسعه نزدیکی بین اسرائیل و قبرس جنوبی فراهم کرد. نویسنده معتقد است که دیدگاه مشترک قبرس با رژیم صهیونیستی در حوزه انرژی، بی‌ثباتی منطقه‌ای منجر به همکاری‌های سیاسی، نظامی و اقتصادی بین رژیم صهیونیستی و قبرس در این دوده‌ها اخیر شده است.

۳. چهارچوب نظری؛ رئالیسم تهاجمی

واقع‌گرایان تهاجمی، آتارشی را وجه بارز و مشخصه نظام بین‌الملل می‌دانند، ازاین‌رو از نظر آنان، امنیت امری کمیاب و ناامنی وضعیتی اجتناب‌ناپذیر در محیط بین‌الملل است. این عامل سبب می‌شود دولت‌ها در جهت کسب قدرت نسبی خود اقدام کنند و وارد بازی با حاصل جمع صفر شوند که ماحصل چنین امری، افزایش توان دائمی نظامی دولت‌ها و افزایش تعارضات و درگیری بین دولت‌هاست. به سخن دیگر، به عقیده اندیشمندان رئالیسم تهاجمی، دولت‌ها به‌جای برابری به دنبال برتری هستند تا بتوانند به بهترین شکل ممکن امنیت خود را تضمین کنند و احتمال بقای خود را افزایش دهند (Lobell, 2017: 1) بنابراین به اعتقاد این نظریه، با موازنه قوا، بقای دولت‌ها تضمین نمی‌شود، بلکه دولت‌ها برای افزایش ضریب امنیتی‌شان باید دنبال به حداکثر رساندن قدرت‌شان باشند. (Valeriano, 2009: 180) نکته مهم دیگر این

است که واقع‌گرایی تهاجمی برخلاف واقع‌گرایی تدافعی بر پیشینه‌سازی قدرت تا سرحد کسب جایگاه هژمونیک در نظام بین‌الملل تأکید دارد. مرشایمر درخصوص رسیدن به جایگاه هژمونیک می‌گوید: «تقریباً هیچ کشوری نمی‌تواند به هژمونی جهان دست یابد، زیرا طرح‌ریزی و حفظ قدرت در اطراف و اکناف جهان و برای قدرت‌های بزرگ بسیار دشوار است. مهم‌ترین پیامد این امر برای دولت آن است که امیدوار باشد به هژمونی منطقه‌ای بدل شود و بدین ترتیب استیلایش را بر منطقه جغرافیایی خود اعمال کند» (Mearsheimer, 2012:239). این نظریه معتقد است که به‌علت آنارشیک بودن نظام بین‌الملل، اعتمادی بین دولت‌ها وجود ندارد و هیچ دولتی نمی‌تواند نیات سایر دولت‌ها به‌ویژه انگیزه آتی آن‌ها را شناسایی کند. از همین رو، دولت‌ها به نیات و اقدامات یکدیگر به دید تردید می‌نگرند و از آن هراسان‌اند. به عقیده مرشایمر، هراس از این واقعیت نشئت می‌گیرد که در نظام آنارشیک، هنگامی که خطری سراغ دولت‌ها بیاید هیچ محافظ و حامی واقعی برای جلوگیری از آن وجود ندارد و خود دولت‌ها باید از خود در مقابل تهدیدات دفاع کنند که همین عوامل موجب می‌شود دولت‌ها در رسیدن به همکاری پایدار با موافقی مواجه شوند. از سوی دیگر، واقع‌گرایان تهاجمی بر این باورند که اگر اعتمادی هم بین دولت‌ها وجود داشته باشد، هیچ ضمانتی برای ثابت بودن وضعیت موجود وجود ندارد. با همین استدلال آنان معتقدند که حتی در صورت نبود تهدید خاص یا قریب‌الوقوع، کشورها باید قدرت و نفوذ خود را به حداکثر برسانند، زیرا کشورها نمی‌توانند مطمئن باشند که تهدید بعدی در چه زمانی یا در کجا به وقوع خواهد پیوست. (Lobell, 2017: 4) ازاین‌رو، رفتار تهاجمی دولت‌ها در سیاست خارجی و اقدامات‌شان برای پیشینه کردن توانمندی‌ها بر کارکرد دیگر واحدها و حتی تغییرات در معادلات قدرت مؤثر است. (Davoodi & et al, 2023) با این اوصاف، به‌طور خلاصه می‌توان مهم‌ترین گزاره‌های اصلی رئالیسم تهاجمی را در هفت نکته شرح داد: ۱- ساختاری بودن هرج و مرج در نظام بین‌الملل ۲- ناامنی، وضعیت اجتناب‌ناپذیر در محیط بین‌الملل است. ۳- قاعده بازی با حاصل جمع صفر است؛ بدین معنا که برد یک طرف به‌منزله باخت دیگری است. ۴- بی‌اعتمادی به انگیزه بازیگران منجر به تشدید معمای امنیتی می‌شود، ازاین‌رو دوستی دائمی وجود ندارد. ۵- بازیگران همواره سود نسبی را به سود مطلق ترجیح می‌دهند. ۶- حضور دولت‌های طمع‌کار و متقلب همواره وجود دارد. ۷- همواره معادله قدرت- امنیت بر نظام بین‌الملل سلطه دارد، بدین معنا که همبستگی مثبتی بین قدرت و امنیت وجود دارد و قدرت بیشتر، امنیت بیشتری به دنبال دارد و قدرت کمتر، امنیت کمتری به بار می‌آورد.

(Abdullah Khani, 2019: 232) براین اساس، رژیم صهیونیستی که درگیر بازی با حاصل جمع صفر در مقابل جبهه مقاومت است، سعی دارد با برقراری ارتباط با کشورهای منطقه به طور عام و جمهوری قبرس به طور خاص، به پیشینه سازی امنیت دست زند تا از این طریق امنیت ملی خود را در محیط آنارشیک نظام بین الملل حفظ کند. این رویکرد راهبردی در اسناد راهبردی رژیم نیز انعکاس یافته است؛ به گونه ای که با توجه به اسناد راهبردی رژیم صهیونیستی می توان گفت که جهت گیری راهبردی رژیم مبتنی بر واقع گرایی تهاجمی است و بر پیشینه سازی قدرت رژیم در جهت انباشت قدرت در قالب رویکرد تهاجمی و تغییر معادلات پیشین به نفع آن تأکید دارد. (Habibi & et al, 2021)

۴. ابعاد روابط راهبردی رژیم صهیونیستی - جمهوری قبرس

از ۱۹۶۰ الی ۲۰۲۳، رژیم صهیونیستی و قبرس ۲۵ توافق نامه دوجانبه اعلام شده (غیر طبقه بندی شده و آشکار) امضا کرده اند. موضوعات این توافق نامه های دوجانبه عبارت اند از: ارتباطات، تجاری، نظامی، مالی و سرمایه گذاری، امنیتی، مرزی، کنسولی، بهداشت و درمان، حمل و نقل هوایی، گردشگری، فرهنگ و آموزش، کشاورزی، مبارزه با تروریسم و جرائم سازمان یافته، گمرکی، حمل و نقل دریایی، تحقیق و توسعه صنعتی، انرژی، جست و جو و نجات و زیست محیطی. (Index of Bilateral Treaties 1960 - 2023, 2024) تنوع حوزه های همکاری نشان دهنده عمق و دامنه روابط گسترده و عمیق رژیم صهیونیستی با قبرس است. قبرس علاوه بر مزیت های استراتژیکی که برای رژیم صهیونیستی دارد، به طور فزاینده ای به یک شریک در برنامه های تبادل آموزشی و همچنین همکاری های بهداشتی - درمانی تبدیل شده است. بسیاری از دانشجویان پزشکی رژیم صهیونیستی در قبرس تحصیل می کنند و در مقابل اتباع قبرس نیز به جای سفر به کشورهای اروپایی برای دریافت مراقبت های پزشکی درجه یک، به بیمارستان های اسرائیل مراجعه می کنند. قبرس یک مقصد گردشگری محبوب برای اسرائیلی ها هم محسوب می شود. همچنین قبرس مکانی است که اسرائیلی ها برای ازدواج در خارج از چهارچوب مذهب تحت کنترل مقامات مذهبی اسرائیل به آن سفر می کنند. از سوی دیگر، برخی از اسرائیلی ها قبرس را مکانی امن برای ارتکاب فحشا یا اقدامات جنایت کارانه می دانند. (Brander, 2022) با وجود تنوع حوزه های همکاری طرفین، سه حوزه همکاری رژیم صهیونیستی با قبرس که عبارت اند از: اطلاعاتی - امنیتی، نظامی و انرژی، دارای ابعاد استراتژیکی هستند و برای ارزیابی و تحلیل روابط رژیم صهیونیستی با قبرس اهمیت بیشتری دارند.

نمودار ۱. ابعاد روابط راهبردی رژیم صهیونیستی - جمهوری قبرس

۴-۱. روابط امنیتی - اطلاعاتی

رژیم صهیونیستی و قبرس در سال‌های اخیر همکاری‌های امنیتی را توسعه داده و به‌سوی مشارکت امنیتی رفته‌اند. تردیدی نیست که این همکاری‌ها با توجه به قدرت امنیتی بالای رژیم صهیونیستی، شکل‌گیری روابط طرفین با نقش‌آفرینی گروه شبه‌اطلاعاتی صهیونیستی هاگانا و اساساً ماهیت امنیتی کلیت روابط رژیم صهیونیستی با قبرس (چه در دوران استعمار انگلیس و چه در دوران استقلال قبرس) یک‌جانبه و به سود رژیم صهیونیستی است. درخصوص ابعاد این روابط با توجه به ماهیت پنهان این روابط می‌توان از اخبار منتشرشده به حدود و ابعاد آن پی برد.

نفوذ امنیتی رژیم صهیونیستی در قبرس: در سال ۲۰۱۹ با گزارش‌های مردمی و شکایت آن‌ها، پلیس قبرس مجبور به توقیف یک ون شد. این ون که یک خودرو تجهیز شده با ابزار جاسوسی پیشرفته و قابلیت هک ارتباطات بود امکان نظارت تا شعاع ۵۰۰ متری و شنود تلفن‌های همراه را داشت. همچنین دستگاه‌های رمزگشا از دیگر تجهیزات موجود در این ون بود. پلیس قبرس اعلام کرد که مالک خودرو را بازجویی کرده است. مالک این ون، یک اسرائیلی با نام «تام دیلیان» بود که عضو سابق سرویس اطلاعات ارتش رژیم صهیونیستی و زنجیره‌ای از شرکت‌های فعال در حوزه‌های ارتباطات و املاک بوده است. (The Times Of Israel, 2019) در خبرهای منتشرشده حول این ون جاسوسی مشخص نشد که هدف جاسوسی این ون چه کسی یا چه نهاد و دولتی در خاک قبرس بوده است. همچنین حکومت قبرس هیچ‌گونه برخوردی با دیلیان نکرد. دو سال بعد با آغاز جنجال نرم‌افزار جاسوسی صهیونیستی پریدیتور^۲ در اروپا و موضوع جاسوسی از طریق این نرم‌افزار از چهره‌های سیاسی اروپایی، نام دیلیان دوباره بر زبان‌ها افتاد و مشخص شد که ون جاسوسی توقیف‌شده در سال ۲۰۱۹ مجهز به نرم‌افزار پریدیتور برای جاسوسی در خاک قبرس بود.

واسطه‌گری قبرس برای صادرات نرم‌افزارهای جاسوسی رژیم صهیونیستی: روابط گسترده قبرس با رژیم صهیونیستی و سرمایه‌گذاری‌های صهیونیست‌ها در این جزیره امکان ثبت شرکت‌های تجاری برای نهادهای جاسوسی رژیم صهیونیستی و فراهم کردن پوشش برای فعالیت‌های آن‌ها را به نحو عالی فراهم کرده است. بروز این فضای مناسب برای نهادهای جاسوسی رژیم را می‌توان در جنجال‌های صادرات نرم‌افزارهای جاسوسی رژیم صهیونیستی از

2. Predator

شرکت‌های ثبت‌شده در قبرس به کشورهای مختلف دنیا مشاهده کرد. در ژوئیه ۲۰۲۱، گروهی از روزنامه‌نگاران تحقیقی فاش کردند که شرکت اسرائیلی ان.اس.او نرم‌افزار جاسوسی نظامی خود، پگاسوس، را به دولت‌های سراسر جهان از جمله دولت‌های اروپایی فروخته است تا سیاستمداران، روزنامه‌نگاران و سایر شخصیت‌های عمومی را به‌طور غیرقانونی ردیابی کند. طبق گزارش این روزنامه‌نگاران، قبرس در این قضیه نقش کلیدی داشته است. به دلیل ضعف نظارتی در قبرس، این جزیره به نقطه ورود اروپا برای تجارت نرم‌افزارهای جاسوسی تبدیل شده است. جغرافیا نیز نقش خود را ایفا می‌کند. قبرس نزدیک‌ترین کشور اتحادیه اروپا به رژیم صهیونیستی است که بخش پیشرو در زمینه امنیت سایبری و جاسوس‌افزار در جهان را در خود جای داده است. برای شرکت‌های اسرائیلی این جزیره زمینه را برای کاهش هزینه‌های عملیات‌های سازمان‌ها و مؤسسات جاسوسی صهیونیستی فراهم می‌کند. شرکت‌های فناوری مستقر در قبرس همچنین می‌توانند از بودجه اتحادیه اروپا استفاده و در پروژه‌های تحقیقاتی اروپایی شرکت کنند. همچنین آن‌ها از طریق فضای فعالیت قبرس در داخل بازار بزرگ اتحادیه اروپا قرار گرفته‌اند. (Tar, 2023) در سال ۲۰۲۳، رسانه‌های غربی خبر از فروش نرم‌افزار پیشرفته جاسوسی صهیونیستی پاسیتورا از مبدأ قبرس به کشور بنگلادش دادند. این نرم‌افزارها که امکان هک، شنود و رهگیری ترافیک تلفن همراه و اینترنت را داشتند به وزارت کشور، آژانس امنیت داخلی و نیروهای مسلح بنگلادش فروخته شده بودند. این در حالی بود که بنگلادش و رژیم صهیونیستی روابط دیپلماتیک نداشتند. (Yaron & Khan, 2023) با این افشاگری مشخص می‌شود که نرم‌افزار فوق به اعضای اتحادیه اروپا مانند یونان و حتی کشورهایی مانند سودان نیز فروخته شده است.

فروش تجهیزات اطلاعاتی رژیم صهیونیستی به قبرس: قبرس در سال ۲۰۲۱، قرارداد آشکاری برای نصب و راه‌اندازی یک سیستم نظارت الکترونیکی برای رصد و پایش فعالیت در امتداد خط سبز تحت نظارت سازمان ملل در سراسر جزیره امضا کرد. این یک سیستم نظارت الکترونیکی است که تصاویر را در ۲۴ ساعت شبانه‌روز در اختیار قبرس قرار می‌دهد. انتظار می‌رود راه‌اندازی این سیستم امنیتی با هزینه ۲۷/۵ میلیون یورویی (۳۲ میلیون دلار) سه سال طول بکشد. (The Times of Israel, 2021)

همکاری اطلاعاتی قبرس با رژیم صهیونیستی برای پرونده‌سازی علیه ایران و محور مقاومت: طی یک دهه اخیر همواره حکومت قبرس در اقداماتی هماهنگ با رژیم

صهیونیستی از بازداشت اعضای گروه‌های مقاومت یا مأموران نهادهای امنیتی و نظامی ایران خبر داده است که قصد حمله به اهداف صهیونیستی در قبرس را داشته‌اند. این روند دارای چند نکته قابل توجه است: از ۲۰۲۲ به این سو، شدت، عمق و دامنه این روند با افزایش تعداد رویدادها افزایش قابل توجهی داشته است. عاملیت طراحان و عاملان حملات ادعایی نیز از گروه‌هایی مانند حزب الله لبنان به ایرنا و سپاه پاسداران تغییر یافته است. همچنین قبرس شمالی آشکارا به عنوان منطقه‌ای عملیاتی و ترابری برای نیروهای امنیتی و نظامی ایران معرفی می‌شود. موساد در این باره در بیانیه‌ای از استفاده ایران از منطقه شمال قبرس ابراز نگرانی کرده است. موساد مدعی است که ایران از منطقه شمال قبرس هم برای «اهداف تروریستی» و هم به عنوان منطقه‌ای «عملیاتی و ترابری» استفاده می‌کند. (Euronews persian, 2023)

همکاری‌های به اصطلاح ضدتروریستی: یکی از جنبه‌های همکاری رژیم صهیونیستی با قبرس در حوزه امنیتی که حتی دارای قرارداد در این باره نیز هستند، مسئله ضدتروریسم است. در این راستا، رژیم صهیونیستی هم آموزش نیروهای امنیتی قبرس را برعهده دارد و هم علیه گروه‌های مقاومت، که آن‌ها را تروریستی می‌داند، در تماس مستقیم و همکاری با جمهوری قبرس است. همچنین در رزمایش‌های مشترک دوجانبه یا چندجانبه، تمرینات مشترک در حوزه ضدتروریسم یکی از فصل‌های مشترک همکاری است. برای مثال در سال ۲۰۲۱، تمرینات آزادسازی سکوها نفتی و کشتی‌هایی که تروریست‌ها در آب‌های مدیترانه شرقی تصرف کرده بودند با حضور آمریکا، ایتالیا، انگلیس، رژیم صهیونیستی، مصر و قبرس در مجاورت میادین گازی قبرس برگزار شد. (The times of Israel (a), 2021)

۴-۲. روابط نظامی

همکاری در حوزه نظامی از ابتدای شکل‌گیری روابط رژیم صهیونیستی با قبرس مورد توجه این رژیم بوده است. این بُعد از همکاری برای رژیم صهیونیستی اهمیت استراتژیک دارد. قبرس تنها همسایه فلسطین اشغالی است که اکثریت آن غیرمسلمان و غیرعرب هستند، هرگز نزاعی با رژیم صهیونیستی نداشته و همواره در محاسبات امنیتی رژیم، جزیره قبرس به عنوان سرپلی برای حمایت نظامی و لجستیک در صورت وقوع هرگونه درگیری نظامی با همسایگان فلسطین اشغالی در نظر گرفته می‌شود. بر این اساس، همکاری نظامی با این کشور اهمیت قابل توجهی برای رژیم صهیونیستی دارد. مسئله دیگر مزیت‌های جغرافیایی قبرس است

که درخصوص آن بحث خواهد شد. این عوامل از یک سو و از سوی دیگر نیاز قبرس به موازنه سازی در مقابل ترکیه موجب شده قبرس و رژیم صهیونیستی از همکاری نظامی به سمت مشارکت نظامی حرکت کنند. در سال ۲۰۲۳، وزیر دفاع قبرس در بیانیه ای درباره همکاری نظامی با رژیم صهیونیستی گفته بود: «مشارکت دفاعی ما بر پایه اعتماد متقابل بنا شده و با عزم مشترک ما برای آینده ای امن، باثبات و مرفه برای منطقه ما تثبیت شده است. ما مجدداً بر سطح عالی و همکاری دفاعی و نظامی قوی بین قبرس و اسرائیل تأکید و ایده های جدیدی را برای پیشبرد بیشتر مشارکت دفاعی خود مورد بحث و بررسی قرار دادیم. ما یک دستورکار بلندپروازانه را تنظیم کرده ایم که تمرینات، مبادلات، آموزش، تحقیق، نوآوری و فناوری را دربر می گیرد. ما همچنین این فرصت را داشتیم که از طیف وسیعی از موضوعات، از همکاری دوجانبه گرفته تا همکاری های دفاعی پویای سه جانبه بین قبرس - اسرائیل - یونان تا مسائل امنیتی منطقه ای و تحولات جهانی را بررسی کنیم که این امر اهمیت استراتژیک روابط دفاعی ما را ثابت می کند. علاوه بر مشارکت امنیتی، قبرس و اسرائیل همکاری گسترده ای در زمینه تسلیحات از طریق موافقت نامه های دولت به دولت دارند. ما صنایع دفاعی اسرائیل را به عنوان یک شریک قابل اعتماد در تلاش های خود برای مدرن سازی نیروهای مسلح و ارتقای وضعیت دفاعی و قابلیت های بازدارندگی خود بسیار ارزشمند می دانیم.» (Mod.gov.cy, 2033) مشارکت نظامی قبرس و رژیم صهیونیستی دارای ابعاد مختلفی است که برخی از این ابعاد با موضوع این اثر قرابت بیشتری دارند. ازجمله این ابعاد موارد ذیل هستند:

فروش تجهیزات نظامی رژیم صهیونیستی به قبرس: قبرس یکی از خریداران تسلیحات و تجهیزات نظامی ساخت رژیم صهیونیستی است. دولت جمهوری قبرس از این طریق تلاش دارد قدرت نظامی خود را تا حد امکان در برابر ترکیه افزایش دهد. در سال ۲۰۱۷، یک فروند گشت دریایی فراساحلی ساعر ۶۲ ساخت رژیم صهیونیستی در اختیار گارد ملی جمهوری قبرس قرار گرفت. (DefenseForces, 2017) در سال ۲۰۱۸، نیکوزیا ساخت یک فروند گشت دریایی فراساحلی ساعر ۶۲ دیگر را به رژیم صهیونیستی سفارش داد. (BairdMaritime, 2018) علاوه بر قایق های گشت دریایی، محصولات پهبادی و پدافندی رژیم صهیونیستی مورد علاقه جدی قبرس هستند. قبرس در سال ۲۰۱۹، در بحبوحه تنش با ترکیه بر سر اکتشاف گاز در آب های این جزیره، چهار پهباد ساخت اسرائیل را خرید. این پهبادها، که با هزینه ۱۳ میلیون دلاری خریداری شد، وظیفه نظارت بر منطقه

اقتصادی انحصاری قبرس را داشته‌اند. (The Times of Israel (a), 2019) در سال ۲۰۲۲ نیز قبرس سامانه پدافندی گنبد آهنین را از رژیم صهیونیستی خرید. (FABIAN, 2022) سال ۲۰۲۱، انتشار تصاویری از نیروهای گارد ملی جمهوری قبرس که در حال تمرین بودند خبر از تجهیز نیروهای این گارد به سلاح‌های انفرادی تهاجمی ساخت رژیم صهیونیستی داد. (Boguslavsky, 2021) در سال ۲۰۲۲، دولت جمهوری قبرس برای تجهیز نیروهای نظامی این کشور با تجهیزات انفرادی ساخت رژیم صهیونیستی با رژیم به توافق می‌رسد. (CyprusMail, 2022) در سال ۲۰۲۳ نیز اخباری مبنی بر مذاکرات رژیم صهیونیستی با قبرس برای صادرات صدها تانک مرکاوا قدیمی به این کشور منتشر شد. (Tibon & Yaron, 2023)

برگزاری رزمایش‌های مشترک و آموزش نیروهای نظامی قبرس: رزمایش‌های مشترک نظامی به دو شکل دوجانبه و چندجانبه با حضور رژیم صهیونیستی و قبرس برگزار می‌شود. برخی از این رزمایش‌ها در ظاهر برای مأموریت‌های امدادونجات دریایی طراحی شده‌اند. اوج همکاری طرفین در مسئله امدادونجات دریایی ابتکار مرکز هماهنگی مشترک نجات لارناکاست که نیروهای دریایی و هوایی ارتش رژیم صهیونیستی و نیروی دریایی جمهوری قبرس در آن حضور دارند. رزمایش‌های نظامی چندجانبه عمدتاً مبتنی بر تمرینات در حوزه‌های جنگ کوهستان، جنگ شهری، ضدشورش (مقابله با گروه‌های چریکی) و پدافند هوایی/مقابله با پدافند هوایی است. در ژوئن ۲۰۱۳، ارتش رژیم صهیونیستی و گارد ملی قبرس در منطقه کوهستانی ترودوس رزمایش مشترکی برای سرکوب پدافند هوایی دشمن، که مجهز به سامانه‌های پدافندی و جنگ الکترونیکی روسی بود، برگزار کردند. (Savvides, 2015: 17) در سال ۲۰۱۷ نیز اعضای گارد ملی قبرس برای رزمایش دوهفته‌ای وارد فلسطین اشغالی شدند و در رزمایشی که روی جنگ شهری و برنامه‌ریزی تاکتیکی متمرکز بود، شرکت کردند. این رزمایش در پایگاه نظامی تلیم، که یک مرکز جنگ شهری مشهور جهانی را در خود جای داده است، انجام شد. (GROSS, 2017) رزمایش‌های چندجانبه عمدتاً در فضای دریای مدیترانه شرقی یا آسمان این منطقه انجام می‌شود. معمولاً کشورهایی مانند یونان، انگلیس، ایتالیا، فرانسه، مصر و آمریکا در این رزمایش‌های چندجانبه، که با حضور قبرس (بدون حضور مستقیم قبرس ولی در آسمان یا مناطق ساحلی قبرس) و رژیم صهیونیستی برگزار می‌شود، شرکت می‌کنند. در سال ۲۰۲۲، یونان، فرانسه، قبرس و ایالات متحده در

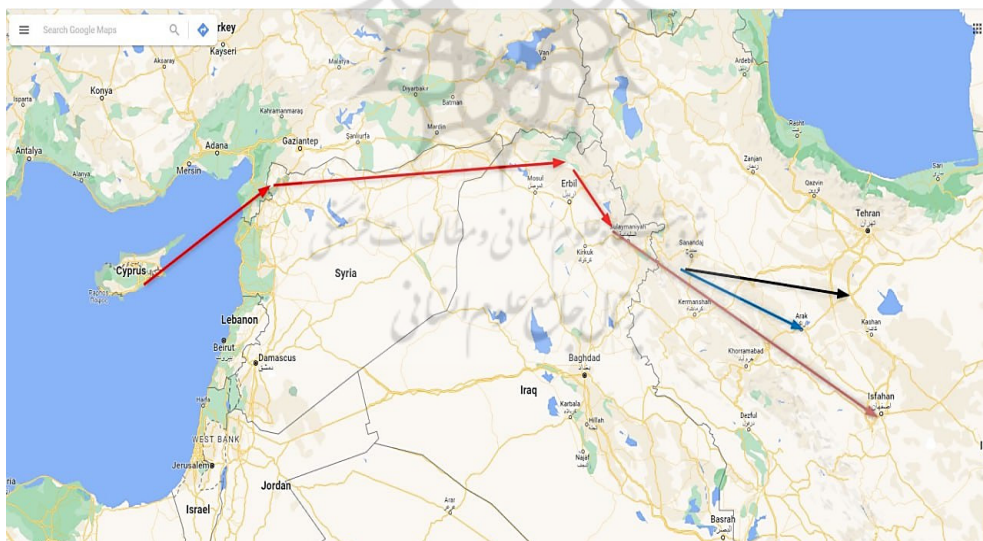
رزمایش موسوم به «دینا نجیب»^۳ در نزدیکی سواحل قبرس شرکت کردند. ارتش اسرائیل در بیانیه‌ای اعلام کرد که نیروی دریایی اسرائیل سناریوهای مختلفی از جمله دفاع دریایی، روش‌های ضد زیردریایی، جست‌وجو و نجات و ارائه کمک‌های پزشکی در دریا را با حضور ناوگان‌های دریایی خارجی شبیه‌سازی کرده است. (FABIAN (a), 2022) در سال ۲۰۱۹ نیز رزمایش هوایی با حضور نیروی هوایی آمریکا، انگلیس و اسرائیل در آسمان قبرس و مدیترانه شرقی برگزار شد؛ هواپیماهای نیروی هوایی انگلیس از پایگاه نیروی هوایی سلطنتی در آکروتیری برخاسته بودند. (Cufi, 2019)

استفاده رزمی - لجستیکی رژیم صهیونیستی از پایگاه‌های نظامی قبرس: در ۱۷ دسامبر ۲۰۱۰، توافق‌نامه‌ای بین قبرس و رژیم صهیونیستی امضا شد که گسترش روابط طرفین در حوزه‌های انرژی، مخابرات، گردشگری، امنیت و اطلاعات را به دنبال داشت. یکی از نتایج این توافق‌نامه و گسترش همکاری‌ها، تعمیق روابط نظامی بود. با گسترش و تعمیق این روابط، نیروی هوایی ارتش اسرائیل خواستار استفاده از دو فرودگاه لارناکا و پافوس برای سوخت‌گیری و فعالیت‌های نظامی شد و نیکوزیا با این درخواست تل‌آویو موافقت کرد. (Savvides, 2015: 17)

شبیه‌سازی جنگ با حزب‌الله و ایران در خاک قبرس: یکی از جنبه‌های مهم مشارکت نظامی قبرس و رژیم صهیونیستی، موضوع استفاده رژیم صهیونیستی از خاک و آسمان قبرس برای شبیه‌سازی جنگ با حزب‌الله لبنان و حتی انجام تمرینات برای حمله نظامی به جمهوری اسلامی ایران است. این روند، که کمتر از یک دهه از عمر آشکار آن می‌گذرد، ابتدا با ادعای استفاده از جغرافیای شبیه قبرس به لبنان برای تمرین جهت عملیات نظامی در لبنان و علیه حزب‌الله لبنان آغاز شد (البته این ادعا نیز به شکل صریح بیان نمی‌شد)، اما در سال ۲۰۲۲، رژیم صهیونیستی در یکی از بزرگ‌ترین رزمایش‌های نظامی‌اش، حمله به خاک جمهوری اسلامی ایران و تأسیسات هسته‌ای کشور را از طریق آسمان قبرس هم‌زمان با حمله به حزب‌الله لبنان شبیه‌سازی و تمرین کرد. در سال ۲۰۲۲، بزرگ‌ترین رزمایش نظامی رژیم صهیونیستی موسوم به «ارابه‌های آتش» به مدت یک ماه در قبرس برگزار شد. این رزمایش به شکل علنی و رسمی به عنوان رزمایشی برای شبیه‌سازی جنگ با حزب‌الله لبنان اعلام شد، اما در ادامه رزمایش حمله به تأسیسات هسته‌ای ایران از مبدأ قبرس شبیه‌سازی و تمرین شد. در این رزمایش هم سربازان وظیفه و هم نیروهای ذخیره از لشکر ۹۸ چتربازان،

به همراه واحدهای نیروی هوایی و سایر نیروهای ویژه -مانند واحد نیروی دریایی نخبه شاییت ۱۳- حضور داشتند. ارتش اسرائیل اعلام کرد که این رزمایش در مناطق مختلف قبرس از جمله شهری و روستایی و در مناطق کوهستانی، که شبیه لبنان هستند، انجام شد. همچنین در هفته پایانی رزمایش، نیروی هوایی اسرائیل با حضور ۱۰۰ هواپیمای جنگی و پشتیبانی حملات هوایی به تأسیسات هسته‌ای ایران از فراز دریای مدیترانه را شبیه‌سازی و تمرین کرد. (FABIAN (b), 2022)

از دیگر اهداف این رزمایش شبیه‌سازی حمله نظامی در عمق خاک لبنان، شبیه‌سازی عملیات متوقف‌سازی شلیک راکتی حزب‌الله به اسرائیل در بحبوحه تشدید تنش، دور نگه داشتن دشمن از مرز، شبیه‌سازی عملیات انتقال نیروها در دریا و مانورهای دفاعی و تهاجمی دریایی بود. (FABIAN (c), 2022) آنچه مدنظر رژیم صهیونیستی در این رزمایش برای حمله به خاک ایران بود استفاده از مبدأ قبرس برای عبور از آسمان شمال سوریه، شمال عراق و ورود به خاک جمهوری اسلامی ایران و حمله به تأسیسات هسته‌ای و مراکز حیاتی ایران بود. (Jaafari, 2022)

تصویر ۱. نقشه مسیر حمله نظامی احتمالی رژیم صهیونیستی از مبدأ قبرس به خاک ایران که در رزمایش اربابه‌های آتش سال ۲۰۲۲ در قبرس شبیه‌سازی و تمرین شد (Jaafari, 2022)

اختلال در مسیر حمایت لجستیک نظامی ایران از محور مقاومت: یکی از زمینه‌های همکاری نظامی - اطلاعاتی رژیم صهیونیستی با قبرس مسئله مقابله رژیم با جریان لجستیک نظامی ایران به کشورها و گروه‌های متحد جمهوری اسلامی ایران در منطقه مدیترانه شرقی است. معمولاً حواس رژیم به حرکت کشتی‌ها و قایق‌های مشکوک به حمل تجهیزات و تسلیحات نظامی برای گروه‌های مقاومت در مسیر دریایی بیروت - لاذقیه، مصر - سوریه یا مصر - ترکیه جمع است. در سال ۲۰۰۹، نیروهای ارتش رژیم صهیونیستی یک کشتی را توقیف کردند که به گفته مقامات صهیونیست حامل صدها تن سلاح از ایران به مقصد حزب الله لبنان بود. این کشتی به سمت لاذقیه سوریه در حرکت بود. (Buimovitch, 2009) در سال ۲۰۰۹، این بار دولت جمهوری قبرس یک کشتی باری را به ظن قاچاق سلاح از ایران به نوار غزه توقیف و آن را به بندر لیماسول منتقل کرد. دولت قبرس اعلام کرد این کشتی را بنا به خواست آمریکا توقیف کرده است. (BBC, 2009) در سال ۲۰۱۱ نیز رژیم صهیونیستی کشتی ویکتوریا در مدیترانه شرقی را متوقف کرد که در حال تردد از بندر مرسین ترکیه به بندر اسکندریه مصر بود. بنابر ادعای مقامات رژیم صهیونیستی، این کشتی حامل تعداد قابل توجهی تسلیحات نظامی به مقصد نوار غزه بود. (Fyler, 2011)

حمله به کشتی‌های ایرانی در مجاورت جزیره قبرس: در سال ۲۰۲۱، نشریه آمریکایی وال استریت ژورنال به نقل از مقامات آمریکایی و منطقه‌ای گزارش داد که اسرائیل طی دو سال به حداقل ۱۰ کشتی در مسیر سوریه حمله کرده که بیشتر آن‌ها حامل نفت ایران بوده‌اند. (Lubold, Faucon & Schwartz, 2021) بخشی از این حملات در منطقه مدیترانه شرقی و در مجاورت با جزیره قبرس انجام شده است. برای مثال، در سال ۱۳۹۹ در کشتی کانتینربر «ایران شهرکرد» متعلق به شرکت کشتیرانی جمهوری اسلامی روز چهارشنبه ۲۰ اسفندماه در مسیر حرکتی خود از ایران به اروپا در آب‌های بین‌المللی دریای مدیترانه در حدود ۷۵ مایلی از سواحل رژیم صهیونیستی بر اثر اصابت شئ انفجاری به کشتی، انفجار رخ داد. (Tasnim News Agency, 2021)

۳-۴ روابط انرژی

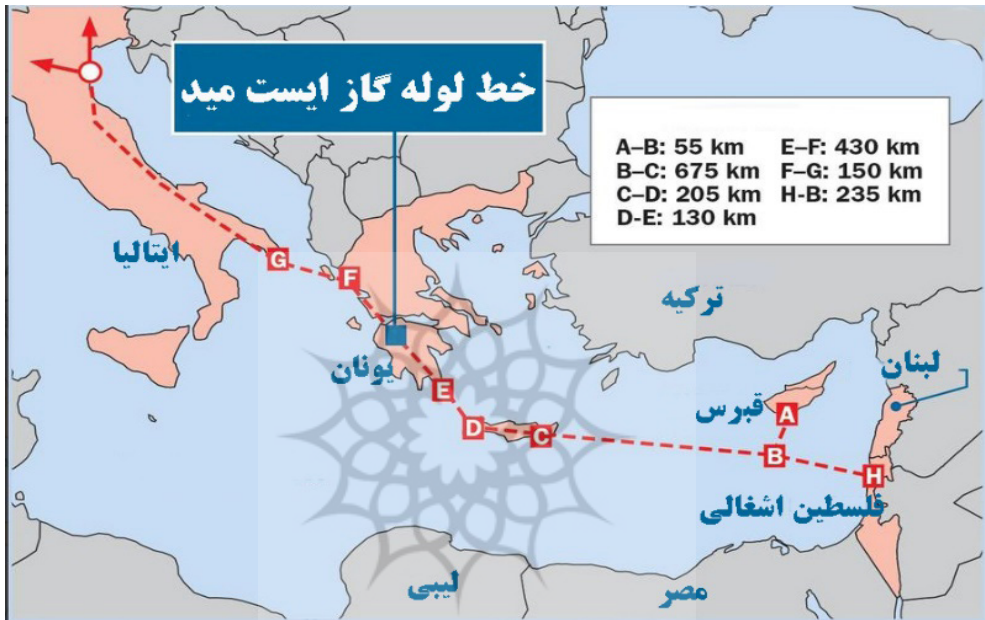
همکاری‌های استراتژیک در موضوع انرژی یکی از جنبه‌های مشارکت رژیم صهیونیستی با قبرس است. درخصوص این موضوع در مشارکت استراتژیک رژیم با قبرس می‌توان سه حوزه زیرموضوعی را مورد بحث قرار داد:

گاز طبیعی: شرکت‌های انرژی صهیونیستی از سرمایه‌گذاران و فعالان بخش انرژی/گازی جمهوری قبرس هستند. شرکت دلق اسرائیل یکی از سرمایه‌گذاران و فعالان اصلی در صنعت گاز جمهوری قبرس است. جنبه بعدی، مسئله مبهم پیوستگی میدان گازی افرودیت در منطقه اقتصادی انحصاری جمهوری قبرس با میدان گازی ایشای^۴ در فلسطین، منطقه اقتصادی انحصاری ادعایی رژیم صهیونیستی، است. رژیم صهیونیستی در این خصوص ادعاهایی را مطرح کرد و در نهایت با قبرس به تفاهماتی برای چگونگی بهره‌برداری طرفین از این دو میدان گازی رسید. موضوع دیگر اختلافات مرزی در خصوص مناطق اقتصادی انحصاری قبرس و فلسطین اشغالی است. طرفین در این موضوع نیز به تفاهماتی دست یافته‌اند، اما مسئله بسیار مهم در موضوع گاز طبیعی و همکاری رژیم صهیونیستی و قبرس، اهمیت جغرافیایی قبرس در استراتژی‌های رژیم صهیونیستی برای صادرات گاز طبیعی است. رژیم صهیونیستی به دلایل استراتژیک، امنیتی و ژئواکونومیک بر صادرات گاز طبیعی به اتحادیه اروپا/اروپا اصرار دارد. از لحاظ جغرافیایی، قبرس دارای این مزیت است که هم به منطقه اروپا نزدیک‌تر و هم دارای جاه‌طلبی در موضوع صادرات گاز طبیعی است که این جاه‌طلبی در نقطه رقابت با استراتژی رژیم صهیونیستی نیست، بلکه با آن هم‌پوشانی و قابلیت هم‌ساز شدن دارد. در این چهارچوب گفته می‌شود که قبرس و اسرائیل همکاری در توسعه و صادرات گاز طبیعی را بررسی کرده‌اند. این امر می‌تواند امنیت انرژی آن‌ها را افزایش دهد و موقعیت استراتژیک‌شان را نیز در منطقه تقویت کند. قبرس در برنامه‌ریزی استراتژیک اسرائیل در بخش انرژی روبه‌رشد در منطقه اروپا، که تا مدت‌ها به انرژی وارداتی وابسته خواهد بود، نقش بزرگی دارد. (UPI, 2013) در چهارچوب استراتژی‌های صادرات گاز طبیعی توسط رژیم صهیونیستی و قبرس، در سال ۲۰۱۷ خط لوله گاز ایست‌مید^۵ به شکل رسمی اعلام شد. در این سال، مسئولان رژیم صهیونیستی به همراه مسئولان قبرس، یونان و ایتالیا توافق‌نامه پروژه ساخت خط لوله ایست‌مید به طول ۲۰۰۰ کیلومتر در بستر دریای مدیترانه برای انتقال سالانه ۲۰ میلیارد مترمکعب از گاز طبیعی مدیترانه شرقی به ایتالیا را امضا کردند. در مراسم امضای توافق‌نامه ساخت این پروژه، مسئولان بخش انرژی این چهار بازیگر مدیترانه شرقی، این خط لوله را از حیث استراتژیک بسیار مهم خواندند. (HADJICOSTIS, 2017) در سال ۲۰۲۰، تنابهاو نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی در جریان انعقاد تفاهم‌نامه‌های جدید در مورد این خط لوله گفته بود: «این روز بزرگی برای اسرائیل است، زیرا اسرائیل در حال

4. Yishai

5. EastMed

تبدیل شدن به یک قدرت انرژی است، ما با بسیاری از همسایگانمان قراردادهای عرضه امضا کرده‌ایم؛ این قراردادها اقتصاد اسرائیل را تقویت می‌کند. اتحاد ایست‌مید برای آینده انرژی اسرائیل و تبدیل آن به یک قدرت انرژی و ثبات‌بخش به منطقه اهمیت بسیار زیادی دارد». (The Times Of Israel, 2020)

تصویر ۲. نقشه پروژه خط لوله ایست‌مد

خط لوله ایست‌مد هم از منطقه انحصاری اقتصادی قبرس عبور می‌کند و هم جریان ورودی گاز قبرس تأمین‌کننده و تقویت‌کننده بخشی از جریان گاز در این خط لوله خواهد بود. در سال ۲۰۲۰، کنگره آمریکا در پاسخ به درخواست شرکت اکسون‌موبیل برای بازسازی ژئوپلیتیک خاورمیانه و اروپا حول انرژی مدیترانه شرقی، قانونی را تصویب کرد که طبق آن آمریکا از توسعه منابع گاز طبیعی در سواحل اسرائیل [فلسطین اشغالی] و قبرس، ایجاد پایانه‌های ال.ان.جی، ساخت خط لوله ایست‌مید و ایجاد مرکز انرژی ایالات متحده-مدیترانه شرقی حمایت می‌کند، همچنین ممنوعیت صادرات تسلیحات به قبرس لغو می‌شود و ناوگان پهپادهای آمریکا در منطقه مدیترانه شرقی باقی می‌مانند و مأموریت خود

را ادامه می‌دهند. (Fang & Horn, 2020) پروژه خط لوله ایست‌مید و متعاقب آن لغو ممنوعیت صادرات تسلیحات به قبرس از سوی آمریکا، پویایی‌های منطقه مدیترانه شرقی را دستخوش تحولات عمیقی کرد، به‌نحوی که ترکیه از یک‌سو با ارسال سیگنال‌های مثبت به رژیم صهیونیستی خواستار مشارکت در همکاری‌های گازی مدیترانه شرقی با حضور رژیم صهیونیستی و ایجاد وابستگی متقابل با رژیم شد و از سوی دیگر، درمقابل قبرس و یونان اقدام به منفی کردن فضا و ارسال سیگنال‌های نظامی کردند. درمقابل رژیم صهیونیستی از قبرس حمایت دیپلماتیک و حتی نظامی کرد. با تعلیق پروژه خط لوله گاز ایست‌مید در سال ۲۰۲۲ به‌دلیل پس گرفتن حمایت آمریکا از این خط لوله، قبرس و رژیم صهیونیستی طرح جدیدی را برای همکاری در موضوع گاز طبیعی و صادرات آن به اتحادیه اروپا اعلام کردند. وزیر انرژی قبرس در سال ۲۰۲۳ اعلام کرد که طرحی برای ارسال گاز اسرائیل و قبرس به اروپا به شرکت‌های انرژی ارائه خواهد شد. این طرح جایگزینی برای پروژه بلندپروازانه‌تر ۶/۸ میلیارد دلاری خط لوله ایست‌مید خواهد بود. این طرح شامل ساخت خط لوله‌ای است که میدین گازی اسرائیل و قبرس را به هم متصل می‌کند و همچنین احداث یک کارخانه مایع‌سازی گاز در قبرس است. وزیر انرژی قبرس گفته است که ساخت یک نیروگاه مایع‌سازی حدود ۲/۵ سال طول می‌کشد، درحالی که انتقال خط لوله به میدین گازی اسرائیل حدود ۱۸ ماه زمان نیاز دارد. او همچنین گفته: «این یک مسیر خواهد بود به‌جای خط لوله [مستقیم به اروپا]، این یک مسیر ارتباطی بین اسرائیل و اروپا خواهد بود که می‌تواند از طریق قبرس انجام شود». پیش‌بینی می‌شود گاز اسرائیل از طریق قبرس در سال ۲۰۲۷ به بازارهای اروپا برسد. (JNS, 2023)

الکتریسیته: یکی دیگر از جنبه‌های مهم مشارکت استراتژیک در بخش انرژی میان رژیم صهیونیستی و قبرس، مسئله ایجاد شبکه‌ای از جریان الکتریسیته در بستر دریای مدیترانه و سپس اتصال آن به غرب آسیا و شمال آفریقا است. در سال ۲۰۱۷، دولت جمهوری قبرس اعلام کرد که کار روی کابل برقی که شبکه‌های برق اسرائیل، قبرس و یونان را به هم متصل می‌کند، پس از اینکه قانون‌گذاران یونان و قبرس آن را تصویب کردند، در سه‌ماهه اول سال ۲۰۱۸ آغاز می‌شود. این کابل برق زیردریایی ۱۵۲۰ کیلومتری (۹۴۵ مایلی) با ظرفیت ۲۰۰۰ مگاوات قادر به دریافت و انتقال برق خواهد بود. (The Times Of Israel, 2017) در سال ۲۰۲۱، اسرائیل، قبرس و یونان توافق اولیه را برای راه‌اندازی و نصب طولانی‌ترین کابل برق

زیردریایی جهان، که شبکه‌های برق آن‌ها را به هم متصل می‌کند، امضا کردند. در جریان این توافق اعلام شد که طول این کابل ۱۲۰۰ کیلومتر (۷۴۵ مایل) است. وزیر انرژی رژیم صهیونیستی درباره این پروژه گفت که این پروژه به اسرائیل فرصت می‌دهد تا در مواقع اضطراری از شبکه‌های برق قاره اروپا برق دریافت کند. زمان اتمام این پروژه بنابر توافق ۲۰۲۱، سال ۲۰۲۵ اعلام شده و اتصال آن به شبکه‌های برق اروپا و آسیا از اهداف اصلی این پروژه عنوان شده است. (The Times Of Israel (b), 2021)

نهادسازی: یکی از جنبه‌های استراتژیک همکاری‌های رژیم صهیونیستی و قبرس در موضوع انرژی، نهادسازی منطقه در این عرصه است. از سال ۲۰۱۰، ایده شکل‌گیری چهارچوب جدیدی در منطقه مدیترانه شرقی مطرح شد. این ایده به دنبال اکتشافات گاز طبیعی در منطقه مطرح شد. یونان و قبرس ابتدا در جست‌وجوی همکاری با کشورهایی مانند مصر بودند، اما زمانی که اسرائیل سیاست خارجی فعالانه‌ای را برای توسعه روابط جدید در عرصه‌های منطقه‌ای و بین‌المللی اتخاذ کرد، فرصت مناسب هم پیش آمد. منافع اسرائیل، به‌ویژه پس از وخامت روابط با ترکیه، با جست‌وجوی رهبران یونان و قبرس برای یافتن شرکای منطقه‌ای در مدیترانه شرقی همراه شد. دو کشور توانایی اسرائیل در کمک به یونان را، که از مشکلات داخلی رنج می‌برد و همچنین کمک به قبرس را که به دنبال کشف گاز در دریا و موازنه‌سازی با ترکیه بود، به رسمیت شناختند و اسرائیل نیز طیف گسترده‌ای از موضوعات را برای همکاری و ایجاد مثلث جدیدی در مدیترانه شرقی تعریف کرد. (Mizrahi, 2022) در سال ۲۰۱۸، با پیشنهاد مصر با حضور اسرائیل، قبرس، یونان، ایتالیا، فرانسه، تشکیلات خودگردان فلسطین و اردن، مجمع گاز مدیترانه شرقی تشکیل شد. (Tzogopoulos, 2023) این انجمن صورت‌بندی جدیدی از نظم منطقه‌ای حول گاز مدیترانه شرقی بود.

۵. مزایای استراتژیک روابط با قبرس برای رژیم صهیونیستی

از حیث تاریخی و ژئوپلیتیک شکل‌گیری و گسترش روابط رژیم صهیونیستی با قبرس معلول نیاز حیاتی رژیم برای عبور از انزوای دهه‌های ۴۰ و ۵۰ میلادی و داشتن راه تنفس بود. نیاز دائمی رژیم صهیونیستی به حمایت قدرت‌های خارجی و حضور نیروهای نظامی انگلیس در قبرس نیز در توجه به قبرس مؤثر بود. از سوی دیگر، قبرس تنها موجودیت ملی در مجاورت فلسطین اشغالی / غرب آسیا و شمال آفریقا است که غیرعرب و غیرمسلمان است و این امر که از نگاه استعمار انگلیس یک مزیت است در محاسبات رژیم صهیونیستی یک فرصت حیاتی

در چهارچوب سیاست پیرامونی رژیم به‌شمار می‌رود. با عبور چندین دهه از روابط رژیم صهیونیستی با قبرس، مزیت‌های ژئوپلیتیک قبرس مانند موقعیت استراتژیک آن در شرق مدیترانه، لولای سه قاره آسیا، اروپا و آفریقا بودن و مجاورت جغرافیایی با فلسطین اشغالی از یک سو و از سوی دیگر، همسو شدن جمهوری قبرس با سیاست رژیم صهیونیستی در مدیترانه شرقی و نگاه رژیم به معادلات قدرت در این منطقه - که منجر به گسترش روابط بین طرفین شده است - ژئوپلیتیک قبرس را به عمق استراتژیک رژیم صهیونیستی تبدیل کرده و موجب افزایش قدرت رژیم شده است. ابعاد مختلف این مسئله را می‌توان در چهارچوب مزایای استراتژیک روابط با قبرس برای رژیم صهیونیستی مورد بحث قرار داد.

نمودار ۲. مزایای استراتژیک روابط با قبرس برای رژیم صهیونیستی

۵-۱. عمق بخشی استراتژیک به رژیم صهیونیستی

مقامات رژیم صهیونیستی معتقدند روابط رژیم صهیونیستی و قبرس توانسته عمق استراتژیک این رژیم را افزایش دهد. رئیس ستاد کل نیروهای مسلح رژیم صهیونیستی در سال ۲۰۲۲ گفته بود که روابط نظامی و امنیتی بین اسرائیل و قبرس دارای مشترک است. این روابط همکاری بین اسرائیل و قبرس را غنی می کند، قابلیت های عملیاتی را بهبود می بخشد و عمق استراتژیک را گسترش می دهد. اسرائیل و قبرس به صورت مشترک با چالش های منطقه ای و جهانی برخورد و ثبات را در منطقه مدیترانه شرقی حفظ خواهند کرد. (IDF, 2022) عمق استراتژیک مجموعه ای از منابع سرزمینی، مادی و انسانی است که یک بازیگر بین المللی می تواند با تکیه بر آن ها تهدید را از محیط امنیتی خود دور کند. در زمان جنگ، مسئله عمق استراتژیک یک دغدغه اساسی و یک مبنای تعیین کننده برای سرنوشت جنگ بوده است، اما این مفهوم مختص زمان جنگ نیست. در زمان صلح نیز عمق استراتژیک نقش قابل توجهی در ایجاد یا تقویت فضای دفاعی و امنیتی دارد بنابراین وقتی صحبت از عمق استراتژیک می شود مقصود کنترل صرف و مستقیم یک قلمرو نیست، بلکه مراد ایجاد مجموعه ای از روابط و مشارکت ها در خارج از قلمرو ملی برای تضمین امنیت، دفاع و صلح برای کشور است. (ROUBAUD & FORT, 2009) درباره این مفهوم، سردار صفوی در بحثی در موضوع عمق بخشی خارجی انقلاب اسلامی گفته بود که این مفهوم دربردارنده تقویت، توسعه، افزایش اقتدار، تأثیرگذاری، نفوذ انقلاب اسلامی و جمهوری اسلامی ایران در خارج از مرزهای جغرافیایی ایران در ابعاد مختلف سیاسی، اقتصادی، نظامی و فرهنگی و ... در دولت ها و ملت های گوناگون با ویژگی های دفاع از مسلمانان و مستضعفان غیر معارض با اسلام، بازدارندگی مؤثر و توانا در تغییر راهبردهای و سیاست های دشمن، توان وادار کردن دشمن به انصراف از حمله یا تهدید جمهوری اسلامی ایران، قادر بودن به واکنش سریع در خارج از کشور با قابلیت بی اثر یا کم اثر کردن و دور کردن تهدیدات خارجی است. (Firouzkouhi, 2021: 53)

در چهارچوب فوق، مزیت های جغرافیایی، نظامی، سیاسی، اقتصادی، دیپلماتیکی و فرهنگی بازیگری که در قلمرو فراتر از مرزهای جغرافیایی اش به آن ها دسترسی دارد و از آن ها بهره می برد می تواند به منزله عمق استراتژیک برای آن بازیگر شناخته شود. در ابعاد مختلف سیاسی عمق استراتژیک، تاب آوری یک بازیگر برای جذب و مهار تهدیدات و شوک های محیطی را افزایش می دهد، انعطاف پذیری آن را در تطبیق با تحولات محیطی و حداکثرسازی منافع بالا می برد

و ظرفیت دفاع بازیگر از امنیت و منافعش را حداکثرسازی می‌کند. در چهارچوب این مزایا و فرصت‌هاست که بازیگران مختلف همواره درصدد افزایش عمق استراتژیک خود برای تضمین بقا، افزایش قدرت و حفظ برتری هستند. قلمرو یک منبع محدود برای اسرائیل است. اسرائیل [فلسطین اشغالی] به‌سختی بزرگ‌تر از ایالت نیوجرسی ایالات متحده است، در باریک‌ترین نقطه خود تنها ۱۵ کیلومتر عرض دارد. نیمی از جمعیت و اکثریت قریب به اتفاق مراکز صنعتی، تجاری و اجتماعی آن در یک نوار ساحلی باریک به طول ۱۰۰ کیلومتر متمرکز شده‌اند بنابراین جای تعجب نیست که دولت‌های مختلف اسرائیل سیاست عمق استراتژیک را دنبال کرده‌اند. در طول جنگ شش‌روزه در سال ۱۹۶۷، اسرائیل نوار غزه را تصرف [اشغال] کرد. بعداً ۱۱۰۰ کیلومتر مربع از خاک لبنان را به‌عنوان منطقه امنیتی از سال ۱۹۸۵ اشغال کرد. اسرائیل در غزه بیش از ۸۰۰۰ شهروک‌نشین غیرنظامی را وارد کرد، درحالی‌که متحدان لبنانی آن گروه‌های شبه‌نظامی بومی به رهبری مسیحیان بودند، اما در هر دو مورد، منطق استراتژیک یکسان بود: ارتش اسرائیل ترجیح می‌دهد جنگ‌ها را خارج از قلمرو خود انجام دهد. این بازیگر برای مهار تهدیدات ناشی از آن سرزمین‌ها، سرزمین‌های خارجی را اشغال کرد و درعین حال جنگ را از مناطق آسیب‌پذیر شهری خود دور کرد. (PINFOLD, 2023)

رژیم صهیونیستی در تحقق این وجه از عمق استراتژیک با مقاومت رخ داده در غزه و جنوب لبنان ناکام ماند، اما هم‌زمان تلاش کرد با ایجاد روابط عمیق و گسترده در سطح مشارکت استراتژیک با جمهوری قبرس از این جزیره به‌عنوان عمق استراتژیک - در وجه دیگر و کلان‌تر مفهوم عمق استراتژیک - بهره‌برد. اران لرمین، نایب‌رئیس مؤسسه استراتژی و امنیت اورشلیم، درخصوص اهمیت جزیره قبرس به‌مثابه عمق رژیم صهیونیستی در مقاله‌ای گفته بود: «صف‌بندی جدید نیروها در شرق مدیترانه، تصورات مشترک از تهدیدها و فرصت‌ها، قرابت ارزش‌ها و چشم‌انداز همکاری اقتصادی، به‌ویژه در زمینه انرژی، همگی بخشی از این «پل» جدید روی دریای مدیترانه هستند. یکی از دلایل اصلی نیاز اسرائیل به حفظ و گسترش روابط سه‌جانبه خود با یونان و قبرس مربوط به نقش احتمالی آن‌ها در صورت درگیر شدن اسرائیل در یک رویارویی همه‌جانبه در شمال است (که به نظر می‌رسد به‌طور فزاینده‌ای این درگیری رخ خواهد داد). با توجه به گستره موشک‌ها و موشک‌های حزب‌الله، بنادر و فرودگاه‌های اسرائیل ممکن است در معرض خطری قرار گیرند که اپراتورهای تجاری خارجی حاضر به پذیرش این خطر و فعالیت نباشند. در چنین سناریویی، خطوط هوایی مانند ال‌عال و خطوط کشتی‌رانی که

در مواقع اضطراری در خدمت دولت هستند، بایستی راه تنفسی حیاتی را برای اسرائیل باز نگه دارند. این مهم باید از نزدیک‌ترین پایگاه‌های لجستیک یعنی در قبرس و یونان رخ دهد. در سناریو فوق نمی‌توان به ترکیه اعتماد کرد و نه به کشورهای عربی که در صلح با اسرائیل به سر می‌برند. در همایشی که مجمع اسرائیل و یونان در مرکز امور اروپایی و بین‌المللی قبرس برگزار کرده بودند مسئله «عمق استراتژیک» مطرح شد. این جنبه بالقوه با تمرینات نظامی سالانه ارتش اسرائیل در کوه‌های ترودوس تقویت شده است. مشارکت با یونان و قبرس یک تغییردهنده بازی است و به اسرائیل عمق استراتژیک حیاتی در طول یک درگیری خواهد داد».

(Lerman, 2023)

در یکی دیگر از گزارش‌های صهیونیست‌ها گفته شده که یکی از دلایل اهمیت روابط با قبرس و یونان، ایجاد عمق استراتژیک در جنگ است. این مهم شامل استفاده احتمالی اسرائیل از فرودگاه‌ها و بنادر در یونان و قبرس در زمان جنگ و قرار دادن انبارهای اضطراری خارج از برد موشک‌های دوربرد است که محور شیعه [مقاومت] در اختیار دارد. (Mizrahi, 2022) در اوج جنگ ۲۰۲۴ غزه، اخباری مبنی بر اینکه رژیم صهیونیستی یکی از بنادر قبرس را خریده منتشر شد. بنابر گزارش‌های رسانه‌های رژیم، هدف اصلی خرید/ساخت این بندر پاسخ به سناریو تعطیلی بندر حیفا در صورت جنگ با حزب الله است. این یک آماده‌سازی جامع بین‌وزارتی است که برای آماده‌سازی اسرائیل برای شروع جنگ از شمال طراحی شده است.

اسرائیل باید از قرار گرفتن در موقعیتی که در آن نیاز مبرم دارد تا از نظر تجاری روابط اسرائیل با جهان خارج قطع شود، جلوگیری کند. (Israelhayom, 2024) رژیم صهیونیستی تلاش می‌کند با استفاده از خاک جمهوری قبرس تاب‌آوری خود را به شکل محسوسی افزایش دهد. علاوه بر مسئله حمل و نقل دریایی و هوایی، که قبرس نقش مهمی در زمان بحران برای رژیم صهیونیستی ایفا خواهند کرد، قبرس در موضوع انرژی نیز تاب‌آوری رژیم صهیونیستی را افزایش خواهد داد. دو جنبه مهم این مسئله، اتصال میدین گازی قبرس و فلسطین اشغالی از طریق خطوط لوله بر بستر دریای مدیترانه و دیگری پروژه اتصال الکتریسیته اروپا به آسیا با محوریت شبکه الکتریسیته قبرس- یونان- رژیم صهیونیستی است. در صورتی که سکوهای گازی رژیم صهیونیستی دچار حادثه شوند رژیم می‌تواند از قبرس گاز وارد کند و در صورتی که نیروگاه‌های تولید برق رژیم از مدار خارج شوند، جریان الکتریسیته از قبرس- یونان و اروپا وارد مدار خواهد شد.

مسئله دیگر ارتقای توان نظامی رژیم صهیونیستی با استفاده از خاک قبرس است. بنابر توافقات طرفین، رژیم صهیونیستی مجوز استفاده از بنادر و فرودگاه‌های نظامی قبرس را دارد بنابراین در صورتی که به فرودگاه‌های نظامی رژیم حمله شود، رژیم صهیونیستی قادر به انتقال ناوگان هوایی جنگی/ لجستیک خود به جزیره قبرس و حفظ قدرت هوایی خود خواهد بود. همچنین باتوجه به رزمایش‌های رژیم صهیونیستی در قبرس برای شبیه‌سازی حمله نظامی به خاک جمهوری اسلامی ایران از مبدأ قبرس/ مدیترانه شرقی، فضای لازم برای افزایش قدرت تهاجمی رژیم از طریق جزیره قبرس فراهم شده است. در موضوع قبرس به مثابه عمق استراتژیک رژیم صهیونیستی، مزیت‌های استراتژیک روابط با قبرس برای رژیم صهیونیستی در چهارچوب مسئله عمق استراتژیک نیز تحلیل و ارزیابی می‌شوند. در واقع همه این مزیت‌ها در خدمت افزایش تاب‌آوری، انعطاف‌پذیری و قدرت نظامی رژیم صهیونیستی هستند که از ویژگی‌های مفهوم عمق استراتژیک محسوب می‌شوند. نکته مهم دیگر آنکه قبرس به مثابه عمق استراتژیک رژیم صهیونیستی صرفاً محدود به مسئله روابط رژیم با جمهوری قبرس نیست، بلکه در سطحی کلان‌تر بایستی متغیر حضور نیروهای نظامی/ اطلاعاتی انگلیس و آمریکا در قبرس را نیز مدنظر قرار داد. حمایت از رژیم صهیونیستی در مواقع بحران محدود به روابط جمهوری قبرس با رژیم صهیونیستی نخواهد بود و در سطحی کلان‌تر کلیه امکانات نظامی، جاسوسی و لجستیک غرب در این جزیره برای حمایت از رژیم مورد استفاده قرار خواهند گرفت. همچنین رژیم صهیونیستی در شرایط عادی به پایگاه‌های انگلیس دسترسی دارد. برای مثال، هواپیماهای اف. ۳۵ رژیم صهیونیستی برای دریافت خدمات فنی به صورت مستمر در پایگاه آکروتیری متعلق به نیروی هوایی سلطنتی انگلیس فرود می‌آیند. (GIANNANGELI, 2024)

۵-۲. زمینه گسترش و تعمیق روابط با یونان و افزایش قدرت چانه‌زنی رژیم در مقابل ترکیه

یکی از جنبه‌های مهم روابط با قبرس برای رژیم صهیونیستی استفاده مداوم رژیم از نفوذ خود در جزیره قبرس برای افزایش قدرت دیپلماتیک و سیاسی خود در نزد سایر بازیگران است. برای مثال، در دوران جنگ سرد رژیم صهیونیستی با معرفی خود به عنوان قدرتی که دارای نفوذ در قبرس است توانست هم از ترکیه و هم از آمریکا امتیازاتی کسب کند. با پایان جنگ سرد و گسترش روابط رژیم صهیونیستی با قبرس، نفوذ رژیم صهیونیستی در این جزیره در نقطه‌ای مقابل با رویکرد سیاست خارجی رژیم صهیونیستی در مدیترانه شرقی به کار گرفته شد و آن‌هم

گسترش روابط با یونان بود. یکی از اهداف رژیم صهیونیستی از زمان اشغال فلسطین تا دهه ۹۰ میلادی، مسئله گسترش روابط با یونان بود. یکی از سیاست‌های رژیم صهیونیستی برای تحقق هدف گسترش روابط با یونان، استفاده از نفوذ این رژیم در قبرس بود؛ سیاستی که به عبور راه آتن از نیکوزیا معروف بود. در این سیاست همسویی و وابستگی نسبی قبرس به یونان یک متغیر مهم بود؛ متغیری که در سال ۲۰۱۰ موجب شکل‌گیری مثلث قبرس- یونان- اسرائیل در مدیترانه شرقی شد. در این سال، ایده شکل‌گیری چهارچوب جدیدی در منطقه مدیترانه شرقی مطرح شد. این ایده به دنبال اکتشافات گاز طبیعی در منطقه تقویت شد. یونان و قبرس ابتدا در جست‌وجوی همکاری با کشورهایی مانند مصر بودند، اما زمانی که اسرائیل سیاست خارجی فعالانه‌ای را برای توسعه روابط جدید در عرصه‌های منطقه‌ای و بین‌المللی اتخاذ کرد، فرصت مناسبی برای گسترش روابط با یونان پیش آمد. منافع اسرائیل، به‌ویژه پس از وخامت روابط با ترکیه، با جست‌وجوی رهبران یونان و قبرس برای یافتن شرکای منطقه‌ای در مدیترانه شرقی همراه شد. این دو کشور توانایی اسرائیل در کمک به یونان را، که از مشکلات داخلی رنج می‌برد و همچنین کمک به قبرس را، که به دنبال کشف گاز در دریا و موازنه‌سازی با ترکیه بود، به رسمیت شناختند. تصمیم برای رسمی کردن مثلث با یونان و قبرس منجر به برگزاری جلسات سه‌جانبه و دوجانبه برای بحث در مورد طیف وسیعی از موضوعات دفاع (در زمان صلح و در شرایط اضطراری)، امنیت داخلی، انرژی، اقتصاد، تجارت، گردشگری، محیط‌زیست، فرهنگ، بهداشت و آموزش شد. (Mizrahi, 2022) افزون‌براین، رژیم صهیونیستی از رابطه با قبرس و شکل‌دهی به مثلث منطقه‌ای با یونان و قبرس در حال افزایش وزن خود در رابطه با ترکیه است. این امر منجر به افزایش قدرت چانه‌زنی و امتیازگیری رژیم صهیونیستی در مقابل ترکیه می‌شود. مصداق بارز این امر، درخواست‌های دولت ترکیه از سران رژیم صهیونیستی برای فراهم کردن امکان صادرات گاز طبیعی رژیم به ترکیه در مقابل همکاری‌های رژیم صهیونیستی با قبرس و مصر در موضوع گاز طبیعی بوده است.

در دهه ۲۰۱۰، رژیم صهیونیستی موفق شد با قرار گرفتن در محور یونان- قبرس و افزایش نقش خود در برابر بازیگران دیگری مانند مصر، مثلث رژیم صهیونیستی- قبرس- یونان را شکل دهد و سطحی از روابط استراتژیک را در این مثلث قدرت ایجاد کند. در سال ۲۰۲۲، رئیس ستاد کل ارتش رژیم صهیونیستی گفته بود که مثلث امنیتی استراتژیک که بین اسرائیل، یونان و قبرس شکل گرفته برای منطقه مدیترانه شرقی مهم است و موجب تقویت نیروهای نظامی

رژیم می‌شود. (JNS, 2022) نتایج‌ها و نیز در سال ۲۰۱۸ گفته بود که روابط موجود در این مثلث، لنگر ثبات و رفاه در مدیترانه شرقی است. (Mizrahi, 2022) جنبه دیگر این روابط، تلاش این مثلث برای وارد کردن آمریکا به این ابتکار منطقه‌ای بود. مقامات قبرسی و یونانی در سال ۲۰۲۰، در جریان یک نشست مشترک گفته بودند که سه دولت در صدد گسترش مشارکت میان خود با حضور کشورهای دیگری مانند آمریکا هستند و حضور آمریکا در مدیترانه شرقی برای ثبات این منطقه اهمیت ویژه‌ای دارد. (The Times of Israel (a), 2020) نکته قابل توجه در خصوص روابط رژیم صهیونیستی با یونان و قبرس آن است که از نگاه برخی از کارشناسان صهیونیستی روابط میان شرکا در یک مثلث دیپلماتیک کاملاً برابر نیست و روابط دوطرفه با قبرس و یونان صرف‌نظر از مثلث فوق، باید به صورت جدی‌تر مورد توجه قرار گیرد، زیرا منافع بیشتری برای اسرائیل در پی خواهد داشت! (BRANDER, 2022)

۳-۵. ظرفیت‌سازی برای ایجاد نظم منطقه‌ای

رژیم صهیونیستی همواره در صدد صعود به جایگاه یک قدرت منطقه‌ای بوده است. روابط با قبرس و سپس روابط با یونان در قالب مثلث مدیترانه شرقی این فرصت را به رژیم صهیونیستی داد تا مدعی پرستیژ و جایگاه یک قدرت منطقه‌ای شود. در این راستا، رژیم صهیونیستی تلاش دارد تا با استفاده از نفوذ آمریکا در منطقه، ابتکارات و نهادسازی منطقه‌ای و تسری اهداف و سیاست‌هایش به این نهادهای منطقه‌ای، نظم ژئوپلیتیک و ژئواکونومیک جدیدی در منطقه مدیترانه شرقی ایجاد کند سپس این نظم به غرب آسیا و آفریقا تسری داده شود. در این چهارچوب، مثلث قبرس- یونان- رژیم صهیونیستی به عنوان یک بلوک ژئوپلیتیک نوپدید تلقی می‌شود. حوزه موضوعی مشارکت استراتژیک در این بلوک ژئوپلیتیک نوپدید دو محور اصلی دارد؛ امور نظامی و انرژی. (MEKEL, 2016) درباره این بلوک ژئوپلیتیک نوپدید مقامات صهیونیست معتقدند که هسته واقعیت جدید مدیترانه‌ای بر پایه روابط دوجانبه اسرائیل و قبرس شکل گرفته و با اتحاد سه جانبه با یونان گسترش یافته است. (BERMAN, 2022) ورود بازیگران دیگر به این بلوک ژئوپلیتیک نوپدید از سیاست‌های رژیم صهیونیستی و یکی از الزامات شکل‌گیری نظم منطقه‌ای مورد نظر رژیم صهیونیستی است. مسئله‌ای که با مرور رویدادهایی مانند تشکیل مجمع گازی مدیترانه شرقی، تلاش برای گسترش دخالت آمریکا در مدیترانه شرقی، وارد کردن شورهای مانند امارات متحده عربی به ترتیبات منطقه‌ای و در نهایت بحث کریدور آی‌مک آشکار می‌شود.

۴-۵. افزایش توانمندی رژیم صهیونیستی در موضوع انرژی

مسئله انرژی برای رژیم صهیونیستی امری حیاتی است. رژیم پیش از کشف میادین گازی مدیترانه شرقی وابستگی زیادی به واردات انرژی به دلیل فقر انرژی داشت که مخاطرات قابل توجهی برای رژیم در پی داشت. علی‌رغم کشف میادین گازی در مدیترانه شرقی و قرار گرفتن رژیم در فهرست صادرکنندگان گاز طبیعی، مخاطرات امنیتی گسترده‌ای همچنان متوجه رژیم صهیونیستی است. مقابله با این مخاطرات از طریق اتصال به شبکه و میادین گازی قبرس برای رژیم صهیونیستی امری حیاتی است. همچنین رژیم صهیونیستی از طریق قبرس می‌تواند به بازار عمیق و گسترده گاز اتحادیه اروپا دست یابد. وجه دیگر این مزیت، مسئله اتصال به شبکه الکتریسیته اروپا از طریق قبرس و یونان است که هم مزایای اقتصادی و هم مزایای امنیتی گسترده‌ای برای رژیم صهیونیستی دارد.

ورود به نقش ترانزیتی در حوزه انرژی وجه دیگر مزیت افزایش توانمندی‌های رژیم صهیونیستی با اتکای این رژیم به مشارکت انرژی با قبرس است. رژیم صهیونیستی قصد دارد پل و واسطه اتصال جریان‌های انرژی و الکتریسیته آسیای غربی به اروپا و شمال آفریقا باشد و نقش ژئوپلیتیک قبرس در این میان حیاتی است.

۵-۵. یارگیری علیه جمهوری اسلامی ایران و محور مقاومت

همسویی ژئوپلیتیک و مشارکت امنیتی، نظامی و انرژی با قبرس برای رژیم صهیونیستی این فرصت را فراهم می‌کند که در موضوع سیاست خارجی نیز رویکردهای خود را به قبرس و حتی یونان تسری دهد. گسترش روابط قبرس با رژیم صهیونیستی با عقب‌نشینی جمهوری قبرس از رویکرد حمایتی آن در قبال مسئله فلسطین آغاز شد. تردیدی نیست که در مسئله مقاومت علیه رژیم صهیونیستی، قبرس علی‌رغم مواضع تاریخی خود در چهارچوب عدم‌تعهد، نیکوزیا جانب تل‌آویو خواهد ایستاد. مصداق این موضوع را می‌توان در همکاری‌های قبرس با رژیم صهیونیستی در پرونده‌سازی‌های امنیتی علیه جمهوری اسلامی ایران مشاهده کرد که به‌صورت مکرر حکومت قبرس مدعی کشف تیم‌های ترور مرتبط با ایران یا حزب‌الله لبنان شده است. همچنین قبرس در مواردی کشتی‌هایی با محموله‌های ایرانی را توقیف کرده است. نکته مهم دیگر آنکه شبیه‌سازی حمله نظامی رژیم صهیونیستی به خاک جمهوری اسلامی ایران و لبنان در خاک قبرس به‌صورت آشکار و رسمی انجام شده است و این رویداد بیانگر رویکرد جمهوری قبرس در قبال جمهوری اسلامی ایران و محور مقاومت است.

۵-۶. ظرفیت‌سازی برای اقدامات تجاوزکارانه رژیم صهیونیستی از مبدأ مدیترانه شرقی

اسرائیل قبرس را حیاط خلوت خود و بخشی از قلمرو حیاتی استراتژیک‌اش می‌داند. در این راستا، توافقاتی هم از طریق مذاکرات دوجانبه و هم مذاکرات سه‌جانبه تنظیم شده است. قبرس نه تنها به اسرائیل اجازه می‌دهد که از این جزیره به عنوان پایگاهی برای نیروهای نظامی اسرائیلی استفاده کند، بلکه راغب به این موضوع هم هست. حضور هواپیماهای جنگی، کشتی‌های دریایی و نیروهای زمینی اسرائیل در جزیره علاوه بر حضور برای تمرین‌های آموزشی یا دلایل عملیاتی، بخشی از تعهد اسرائیل به امنیت قبرس نیز هست. (BRANDER, 2022) ارتش اسرائیل بر این باور است که اتحاد با کشورهای مدیترانه شرقی مانند قبرس و یونان همسایه، به اسرائیل تعادل استراتژیک می‌دهد و به حفظ ثبات در برابر تهدید ایران و نیروهای نیابتی آن در خاورمیانه از جمله در لبنان، سوریه، عراق و یمن کمک می‌کند. همکاری نظامی بین اسرائیل و قبرس در سال‌های اخیر گسترش یافته است و به عنوان یک جزء کلیدی در حفظ آمادگی عملیاتی ارتش اسرائیل تلقی می‌شود. (AHRONHEIM, 2022) در جریان رزمایش اربه‌های آتش در سال ۲۰۲۲، رژیم صهیونیستی حمله به خاک جمهوری اسلامی ایران از طریق آسمان و پایگاه‌های قبرس را شبیه‌سازی کرده و استفاده از خاک قبرس در هرگونه جنگ منطقه‌ای برای نیروی هوایی و دریایی رژیم صهیونیستی امری قطعی است.

۵-۷. مشروعیت بخشی به اقدامات تجاوزکارانه رژیم در مدیترانه شرقی

نخبگان اسرائیل به طور فزاینده نیکوزیا را یک دوست بالقوه برای مقابله با ایران (کشوری که روابط دیپلماتیک با قبرس دارد) و نیروهای نیابتی آن در منطقه به حساب می‌آورند. از نگاه اسرائیل، قبرس صدای ارزشمندی علیه تهران در جامعه اروپایی خواهد بود. علاوه بر این، از منظر استراتژیک، اسرائیل به طور فزاینده نسبت به فعالیت ایران در دریای مدیترانه نگران شده است. طی سال‌های اخیر، درگیری ایران و اسرائیل در حوزه دریا شدت یافته و در مقابل اسرائیل تلاش دارد تا تهران را از این حوزه بیرون براند. برای جلوگیری از انتقال مهمات به گروه‌های نیابتی ایران از طریق بندر لاذقیه سوریه، اسرائیل تلاش‌های نظارتی و کنترلی در آب‌های مدیترانه را افزایش داده است. همچنین اسرائیل اقتصاد تهران و دمشق را با حملات به نفتکش‌هایی که نفت ایران را از دریای مدیترانه به سوریه حمل می‌کنند، هدف قرار داده است. بی‌شک اگر اسرائیل از حمایت و همکاری قبرس در این عرصه‌ها برخوردار باشد، اقدامات آن تأثیر و

مشروعیت بیشتری خواهند داشت. (BRANDER, 2022)

۸-۵. افزایش امکان تحقق کریدور آی‌مک

در سال ۲۰۲۰ و پس از عملیاتی شدن توافق موسوم به صلح ابراهیم برای عادی‌سازی روابط برخی از کشورهای عربی با رژیم صهیونیستی، رژیم به شریک اصلی نظامی و اقتصادی یونان در شرق مدیترانه تبدیل شد. یکی از ظرفیت‌های رژیم برای گسترش روابط با یونان، روابط رژیم صهیونیستی با قبرس و مبناسازی از این روابط برای ایجاد مثلث منطقه‌ای با قبرس و یونان بود. گسترش روابط یونان و رژیم صهیونیستی و انگیزه بالای یونان برای توسعه روابط با امارات متحده عربی، عربستان سعودی و بحرین در خاورمیانه در مقابل تضعیف روابط ترکیه با آمریکا، رژیم صهیونیستی و فرانسه از پیامدهای توافق ابراهیم بود که پویایی‌های ژئوپلیتیکی مدیترانه شرقی را دستخوش تحولات عمیق کرد. (Bakhshandeh & Yeganeh, 2023: 244) یکی از زمینه‌های بروز تحولات ناشی از توافق ابراهیم، طرح کریدور موسوم به آی‌مک است. در اجلاس سران گروه ۲۰، که در سپتامبر ۲۰۲۳ در هندوستان برگزار شد، حاضران خبر از یک طرح کریدوری جدید مربوط به مسیر ترانزیتی بین هند- خاور میانه و اروپا دادند. پیشتر و در سال ۲۰۲۱، در راستای همکاری‌های مشترک ایالات متحده آمریکا، هند، رژیم صهیونیستی و امارات متحده عربی نیز مذاکراتی در ارتباط با راه‌اندازی چنین کریدوری شده بود. رژیم صهیونیستی، که سال‌ها برای اجرای پروژه خط آهن ارتباطی با کشورهای عربی تلاش کرده بود، استقبال فراوانی از این پروژه کرد. در ادامه کاخ سفید سعی کرد عربستان را نیز مجاب به ورود به این پروژه کند و در نهایت و پس از کش‌وقوس‌های فراوان، در اجلاس سران گروه ۲۰ خبر از شروع مذاکرات برای شروع عملیات ساخت و راه‌اندازی پروژه مذکور شد. هدف کریدور اقتصادی هند- خاور میانه- اروپا که به اختصار «آی‌مک» نامیده می‌شود، ایجاد یک مسیر تجاری پیوسته با هدف اتصال هند، امارات متحده عربی، عربستان سعودی، اردن، رژیم صهیونیستی و در نهایت اروپاست. این پروژه یک کریدور حمل‌ونقل چندوجهی است که سواحل غربی هند را از طریق خطوط دریایی به بندر جبل عامل امارات و از آنجا از طریق خطوط ریلی شبه‌جزیره عربستان به اردن و در نهایت به بندر حیفا در اسرائیل متصل می‌کند. قرار است کالاها از بندر حیفا به بندر پیرئوس یونان و از آنجا از طریق خطوط ریلی، زمینی و دریایی به سایر کشورهای اروپایی منتقل شوند. (Pirani, 2023)

تصویر ۳. نقشه کریدور آی مک (news9live, 2023)

قبرس علی‌رغم آنکه به شکل مستقیم و رسمی در مسیر ذکر شده برای آی مک یعنی از بندر حیفا در فلسطین اشغالی تا بندر پیرئوس یونان قرار ندارد، اما روابط رژیم صهیونیستی با قبرس نقش قابل توجهی در مطرح شدن این پروژه و امکان تحقق آن دارد. آنچه به عنوان کریدور آی مک مطرح شده است به شکلی دیگر طی سال‌های اخیر در دستور کار منطقه‌ای رژیم صهیونیستی قرار داشته است. در این دستور کار منطقه‌ای، رابطه با قبرس به عنوان هسته شکل‌گیری ابتکارات منطقه‌ای عمل می‌کند و با گسترش این روابط به مثلث یونان-قبرس-رژیم صهیونیستی و بعد وارد کردن بازیگران دیگر به این ابتکارات منطقه‌ای امکان تسری مشارکت‌های ایجاد شده به مناطق مجاور مدیترانه شرقی مانند آسیای جنوب غربی و اروپا فراهم می‌شود. در سال ۲۰۲۳، رسانه‌های رژیم صهیونیستی گزارش دادند که هند ابراز علاقه کرده است تا بخشی از همکاری‌های منطقه‌ای روبه‌رشد میان اسرائیل، قبرس و یونان باشد. این چشم‌انداز که اتحاد میان متحدان شرقی مدیترانه را گسترش می‌دهد، در جریان نشست سه‌جانبه سران اسرائیل،

قبرس و یونان، که در نیکوزیا برگزار شد، اعلام شد. این پیشنهاد هند مورد موافقت هر سه کشور در ائتلاف قرار گرفت و از رهبر هند برای شرکت در نشست سه‌جانبه بعدی که قرار بود در سال ۲۰۲۴ برگزار شود دعوت شد. یکی از مقامات اسرائیل گفته بود که دهلی‌نو علاقه ویژه‌ای به مسیر حمل‌ونقلی دارد که هند را از طریق شبه‌جزیره عربستان و به مدیترانه متصل می‌کند. انتظار می‌رود با همکاری امارات متحده عربی و عربستان سعودی، یک کریدور ارتباطی ایجاد شود که داده‌های دیجیتال را بین کشورهای آسیایی و عربی با اروپا و غرب از طریق اسرائیل منتقل می‌کند. (JNS (a), 2023) نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی نیز اطمینان داده که اسرائیل و قبرس می‌توانند به‌عنوان کریدور زیرساختی برای اتصال آسیا به اروپا عمل کنند؛ اشاره تئانیاهو به گاز طبیعی، الکتریسیته و همچنین فیبر نوری است. (SETTON, 2023) در خلال جنگ غزه در سال ۲۰۲۴، با انتشار خبر قصد رژیم صهیونیستی برای خرید یکی از بندرهای جمهوری قبرس، مسئله کریدور آی‌مک به‌عنوان یکی از دلایل این اقدام رژیم مطرح شد. در این باره رسانه‌های صهیونیستی گفتند که یک جنبه آینده‌نگرانه نیز برای ایجاد این بندر وجود دارد؛ این بندر بخشی از محور حمل‌ونقل جایگزین است که قرار است در چهارچوب عادی‌سازی با عربستان سعودی ایجاد شود و اروپا و هند را از طریق اسرائیل به یکدیگر متصل کند. (שי"ת, 2024)

۹-۵. گسترش نفوذ رژیم در اتحادیه اروپا

قبرس یکی از اعضای اتحادیه اروپاست. دولت‌های کوچک مانند قبرس از این امکان در اتحادیه اروپا برخوردار هستند که سیاست خارجی خود را به سیاست خارجی اتحادیه تسری دهند یا در اصطلاح آلود کنند. همچنین آن‌ها می‌توانند مانع از اتخاذ برخی تصمیمات شوند یا تصمیم‌سازی کنند. با تقویت روابط اسرائیل با قبرس و یونان و حمایت این کشورها از اسرائیل، با توجه به اینکه تصمیمات اتحادیه اروپا با اجماع اتخاذ می‌شود، آن‌ها می‌توانند تصمیمات علیه اسرائیل را مسدود کنند. برای مثال، یونان با حمایت قبرس در رأس کشورهایی قرار گرفت که با علامت‌گذاری محصولات ساخته‌شده در مناطق اشغالی کرانه باختری مخالف بودند. این سه کشور همچنین هسته‌ای برای توسعه همکاری اسرائیل با طرف‌های دیگر در منطقه مدیترانه و اروپا را تشکیل می‌دهند (Mizrahi, 2022). بسیاری از نخبگان اسرائیلی نیز بر این باور هستند که در حالی که از اسرائیل ناعادلانه در اروپا و سرتاسر جهان شیطان‌سازی شده است، قبرس یکی از معدود کشورهای عضو اتحادیه اروپاست که به‌صورت قابل اعتمادی نسبت به

منافع اسرائیل حساسیت دارد. آن‌ها معتقدند که قبرس یک مانع بزرگ برای شکل‌گیری هرگونه بحران در روابط اسرائیل و اتحادیه اروپاست، به همین جهت می‌تواند به‌عنوان یک میانجی در اختلافات دیپلماتیک طرفین عمل کند و مانع از تیره شدن روابط اورشلیم- بروکسل شود. از جهت دیگر، رهبران اسرائیل بر این باور هستند که قبرس پلی به اروپا و سکوی پرشی برای ایجاد وابستگی متقابل میان اسرائیل و اروپاست. به همین دلیل، در اواسط دهه ۱۹۹۰، شیمون پرز از عضویت قبرس در جامعه اروپایی دفاع کرد، زیرا معتقد بود که اسرائیل از داشتن اتحادیه اروپا در نزدیکی خود سود خواهد برد. (BRANDER, ۲۰۲۲) در سال‌های اخیر سیاست رژیم صهیونیستی برای ایجاد وابستگی متقابل با اروپا از طریق مسئله صادرات گاز طبیعی و اتصال به شبکه الکتریسیته اروپا در حال افزایش است. همچنین رژیم صهیونیستی یکی از شرکای اتحادیه اروپا در چهارچوب سیاست همسایگی این نهاد اروپایی است.

۵-۱۰. گسترش و تعمیق قدرت دیپلماتیک رژیم در سازمان‌ها و نهادهای بین‌المللی

رژیم صهیونیستی به‌واسطه ماهیت جعلی و اشغال‌گرش از یک‌سو و از سوی دیگر، رفتارهای غیرانسانی با فلسطینیان همواره در مجامع بین‌المللی به چالش کشیده می‌شود. اگرچه قدرت‌هایی مانند آمریکا مانع از هرگونه تحرک جدی علیه رژیم صهیونیستی می‌شوند؛ سیاست رژیم برای کسب مشروعیت و پرستیژ یک قدرت منطقه‌ای نیاز به حمایت کشورهای بیشتری در صحنه جهانی و بازنمایی مثبت از خود دارد. قبرس به‌عنوان یکی از اعضای سازمان ملل متحد عموماً در مجامع بین‌المللی از اسرائیل حمایت می‌کند. این همسویی دیپلماتیک می‌تواند جایگاه رژیم صهیونیستی را در صحنه جهانی ارتقا دهد.

۶. نتیجه‌گیری

صهیونیست‌ها از بدو اشغال فلسطین تاکنون به قبرس به‌عنوان راه تنفسی غیراسلامی و غیرعربی، که تحت سلطه قدرت‌های جهانی مانند آمریکا و انگلیس است، نگریسته و از این جزیره برای فرار از انزوای منطقه‌ای، افزایش قدرت و نفوذ سیاسی، امنیتی، نظامی و اقتصادی بهره‌برده‌اند. طی دو دهه اخیر، صهیونیست‌ها در چهارچوب پویایی‌های منطقه مدیترانه شرقی فرصت را غنیمت شمرده و مشارکت استراتژیک میان خود و قبرس را بنا نهاده سپس این مشارکت استراتژیک را به روابط با یونان تسری داده و به‌زعم خود یک بلوک ژئوپلیتیکی جدید را در مدیترانه شرقی شکل داده‌اند. روابط با قبرس آن‌قدر برای رژیم حیاتی است که صهیونیست‌ها از قبرس به‌عنوان

عمق استراتژیک رژیم صهیونیستی در جنگ‌های گسترده آینده یاد می‌کنند. روابط استراتژیک رژیم صهیونیستی با قبرس (به صورت خاص در سه حوزه اطلاعاتی، نظامی و انرژی) موجب شده است تا رژیم صهیونیستی به مزایای راهبردی همچون عمق بخشی استراتژیک به رژیم صهیونیستی، زمینه گسترش و تعمیق روابط با یونان، ظرفیت سازی برای ایجاد نظم منطقه‌ای، افزایش توانمندی رژیم صهیونیستی در موضوع انرژی، یارگیری علیه جمهوری اسلامی ایران و محور مقاومت، ظرفیت سازی برای اقدامات تجاوزکارانه رژیم صهیونیستی از مبدأ مدیترانه شرقی، مشروعیت بخشی به اقدامات تجاوزکارانه رژیم در مدیترانه شرقی، افزایش امکان تحقق کریدور آیمک، گسترش نفوذ رژیم در اتحادیه اروپا و گسترش و تعمیق قدرت دیپلماتیک رژیم در سازمان‌ها و نهادهای بین‌المللی دست یابد که چنین مواردی منجر به ارتقای میزان تاب‌آوری، انعطاف‌پذیری و قدرت نظامی‌اش در مواجهه با چالش‌های متعدد منطقه‌ای، به‌ویژه در تقابل با جبهه مقاومت می‌شود. تردیدی نیست که باتوجه به نوع معادله‌ای که بین جمهوری اسلامی ایران و رژیم صهیونیستی برقرار است و آن را می‌توان در قالب «بازی با حاصل جمع جبری صفر» (برد- باخت) در نظر گرفت، هر آنچه بقا و قدرت رژیم صهیونیستی را افزایش دهد، به منزله تهدید برای جمهوری اسلامی ایران است و برای محیط امنیتی ایران و کل محور مقاومت مخاطره‌آمیز خواهد بود. از این رو، فهم روابط راهبردی رژیم صهیونیستی و قبرس جنوبی و نقشی که این کشور در راهبردهای ضد مقاومت رژیم صهیونیستی دارد، در راستای طرح‌ریزی اقدامات مقابله‌ای برای خنثی کردن چنین راهبردهایی ضروری است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

References

- Abdullah Khani, Ali (2019). Security Theories. Tehran, Abrar Moaser Publications.
[In Persian]
- Ahronheim, A. (2022). The IDF drills for a devastating war on home soil and away. Retrieved from The Jerusalem Post: <https://www.jpost.com/israel-news/article-708466>
- BairdMaritime (2018). SECOND SA'AR 62-CLASS OPV ORDERED FOR CYPRIOT NAVY. Retrieved from Baird Maritime: <https://www.bairdmaritime.com/work-boat-world/maritime-security-world/naval/ships-naval/second-sa-ar-62-class-opv-ordered-for-cypriot-navy/>
- Bakhshandeh, E.; Yeganeh, Y. (2023). Geopolitical Transformation in Eastern Mediterranean; Restructuring Role of Greece and the Impact of Abraham Accord. International Studies, 60(2), 231-249. doi: <https://doi.org/10.1177/00208817231168003>
- BBC. (2009, 02 11). Cyprus unloads 'Gaza arms' ship. Retrieved from BBC: http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/7889371.stm
- BERMAN, L. (2022). Herzog awards Cypriot president medal of honor, touts Mediterranean alliance. Retrieved from the Times of Israel: <https://www.timesofisrael.com/herzog-awards-cypriot-president-medal-of-honor-touts-mediterranean-alliance/>
- Boguslavsky, E. (2021). Cypriot paratroopers use Israeli weapons. Retrieved from IsraelDefense: <https://www.israeldefense.co.il/en/node/47518>
- BRANDER, Y. (2022). A Strategic Friendship: Israeli Perceptions of the Israel-Cyprus Relationship. Oslo: Peace Research Institute Oslo (PRIO). Retrieved from <https://www.prio.org/publications/13020>
- Buimovitch, D. (2009). Israel seizes ship, says Iran weapons aboard. Retrieved from NBC NEWS: <https://www.nbcnews.com/id/wbna33615335>

CUFI (2019). Incredible! Britain joins Israel and USA in first ever F-35 fighter jet exercise over Middle East. (2019, 06 26). Retrieved from CUFI: <https://www.cufi.org.uk/news/incredible-britain-joins-israel-and-usa-in-first-ever-f-35-fighter-jet-exercise-over/>

CyprusMail (2022). National Guard to get equipment from Israel after agreement signed. Retrieved from Cyprus Mail: <https://cyprus-mail.com/2022/06/29/national-guard-to-get-equipment-from-israel-after-agreement-signed/>

Davoodi, M.; Kiani, D.; Barzegar, K. (2023). The issue of Taliban gaining power and the approach of the Islamic Republic of Iran. The Fundamental and Applied Studies of the Islamic World, 5(2), 139-161. doi: 10.22034/FASIW.2023.374119.1224. **[In Persian]**

DefenseForces (2017). Israel Shipyards launched a new OPV for the Cyprus Navy. Retrieved from DefenseForces: <https://www.defenseforces.com/2017/09/18/israel-shipyards-launched-new-opv-cyprus-navy/>

Euronews Persian (2023). The self-proclaimed Republic of Northern Cyprus in response to Mossad's claim against Iran: baseless and evil. Retrieved from Euronews Persian: <https://parsi.euronews.com/2023/12/12/israel-mossad-allegation-against-iran-turkish-cypriot-authorities-call-it-malicious>. **[In Persian]**

FABIAN, E. (2022). IDF wraps up naval drill with Greece, France, Cyprus and US. Retrieved from The Times of Israel: <https://www.timesofisrael.com/idf-wraps-up-naval-drill-with-greece-france-cyprus-and-us/>

FABIAN, E. (a). (2022). IDF special forces head to Cyprus to train for fight against Hezbollah. Retrieved from The Times of Israel: <https://www.timesofisrael.com/idf-special-forces-head-to-cyprus-to-train-for-fight-against-hezbollah/>

FABIAN, E. (b) (2022). In Cyprus, IDF runs drills for potential war with Hezbollah, Lebanon ground assault. Retrieved from The Times of Israel: <https://www.timesofisrael.com/in-cyprus-idf-runs-drills-for-potential-war-with-hezbollah-lebanon-ground-assault/>

war-with-hezbollah-lebanon-ground-assault/

FABIAN, E. (c) (2022). Cyprus set to buy Iron Dome from Israel. Retrieved from The Times of Israel: https://www.timesofisrael.com/cyprus-set-to-buy-iron-dome-from-israel-report/?_cf_chl_tk=fzcOR2vUcJazaaj0MSBGbIcI_SO04LgR3uTKZqeorSI-1709712398-0.0.1.1-1749

Fang, L.; Horn, S. (2020). CONGRESS QUIETLY ADOPTS EXXON MOBIL-BACKED LAW PROMOTING NEW GAS PIPELINE, ARMS TO CYPRUS. Retrieved from TheIntercept: <https://theintercept.com/2020/02/06/congress-exxon-mobil-eastmed-pipeline-cyprus/>

Firouzskouhi, Mehdi (2021). The Foreign Deepening of the Islamic Revolution: What and Why. Tehran: The University of Imam Hussein (AS). **[In Persian]**

Fyler, B. (2011). Navy: Anti-ship missiles, Farsi manual found on seized vessel. Retrieved from mynetnews: <https://www.mynetnews.com/articles/0,7340,L-4042891,00.html>

IDF. (2022). The visit of the Chief of Staff of Cyprus to Israel has ended. Retrieved from IDF: <https://shorturl.at/AJnWA>. **[In Hebrew]**

GIANNANGELI, M. (2024, 02 25). UK suspends Israeli F-35 help on UK soil until Gaza War ends. Retrieved from Express: <https://www.express.co.uk/news/uk/1870435/RAF-F-35-Israel-Gaza>

GROSS, J. A. (2017). Cypriot, Israeli soldiers train together in mock Arab town. Retrieved from The Times of Israel: <https://www.timesofisrael.com/cypriot-israeli-soldiers-train-together-in-mock-arab-town/>

HADJICOSTIS, M. (2017). Israel expects gas to flow from east Mediterranean to Europe. Retrieved from The Times of Israel: <https://www.timesofisrael.com/israel-expects-gas-to-flow-from-east-mediterranean-to-europe/>

habibi, R., yousefi, M. and Roudbari, A. (2021). Analysis of Zionist Regime Strategic Documents (National Security Strategy, Eisenkot Strategy and Military Strategy). The Fundamental and Applied Studies of the Islamic World, 3(8), PP. 9-38. **[In Persian]**

- Jaafari, Karim (2022). Retrieved from Syrian News Telegram Channel: <https://t.me/syriankhabar/25993>. **[In Persian]**
- JNS. (2022). commander participates in trilateral meeting with Greece and Cyprus. Retrieved from Jewish News Syndicate: <https://www.jns.org/idf-commander-participates-in-trilateral-meeting-with-greece-and-cyprus/>
- Israelhayom (2024). Fearing the paralysis of the Haifa port: Israel will build an alternative port in Cyprus. Retrieved from Israelhayom: <https://www.israelhayom.co.il/news/geopolitics/article/15401622>. **[In Hebrew]**
- Index of Bilateral Treaties 1960 - 2023 (2024). Retrieved from Office of the Law Commissioner: [https://www.olg.gov.cy/olg/olg.nsf/All/CAB54725B5E7C2E7C2258940003D4608/\\$file/1%20IOTCyprus%20Bilateral%20-%201960-2023.pdf](https://www.olg.gov.cy/olg/olg.nsf/All/CAB54725B5E7C2E7C2258940003D4608/$file/1%20IOTCyprus%20Bilateral%20-%201960-2023.pdf)
- JNS (a). (2023). India seeks to join Israel-Cyprus-Greece alliance. Retrieved from Jewish News Syndicate: <https://www.jns.org/israel-news/eastern-mediterranean/23/9/4/315979/>
- Lerman, E. (2023). Israel's Priorities in the Eastern Mediterranean: The Tango with Turkey Has Limits. Retrieved from JISS: <https://jiss.org.il/en/lerman-israels-priorities-in-the-eastern-mediterraneanthe/>
- Lobbel, Steven (2017), Structural Realism/Offensive and Defensive Realism, international studies.
- Lubold, G., Faucon, B.; Schwartz, F. (2021). Israeli Strikes Target Iranian Oil Bound for Syria. Retrieved from The Wall Street Journal: <https://www.wsj.com/articles/israel-strikes-target-iranian-oil-bound-for-syria-11615492789>
- Mearsheimer, John (2012) The Jewish Lobby and Aggressive Realism, translated by Mohsen Mahmoudi, Tehran: Imam Sadeq University Press. **[In Persian]**
- MEKEL, A. (2016). A new geopolitical bloc is born: Israel, Greece and Cyprus. Retrieved from The Jerusalem Post: <https://www.jpost.com/Opinion/A-new-geopolitical-bloc-is-born-Israel-Greece-and-Cyprus-445645>

- Mizrahi, O. (2022). Israel's Policy in its Triangular Relations with Greece and Cyprus. Tel Aviv: The Institute for National Security Studies. Retrieved from https://www.inss.org.il/strategic_assessment/israels-policy-in-its-triangular-relations-with-greece-and-cyprus/
- Mod.gov.cy. (2033). Statement to the press on the occasion of the working visit to the Republic of Cyprus by the Minister of Defence of the State of Israel H.E Mr. Yoav Gallant. Retrieved from Ministry of Defence: <https://mod.gov.cy/en/announcements/2023/05/05/working-visit-to-the-republic-of-cyprus-by-the-minister-of-defence-of-israel-h.e-mr-yoav-gallant/>
- PINFOLD, R. G. (2023). ISRAEL'S GAZA GROUND INVASION AND THE RETURN OF "STRATEGIC DEPTH". Retrieved from warontherocks: <https://warontherocks.com/2023/12/israels-gaza-ground-invasion-and-the-return-of-strategic-depth/>
- Pirani, Shahram (2023). The Gaza crisis and the future prospects of the India-Middle East-Europe Corridor (IMAC). Retrieved from Iras: <https://www.iras.ir/?p=9358>. [In Persian]
- ROUBAUD, J.-M.; FORT, M.-L. (2009). Le Rôle de la Turquie sur la scène internationale. Assemblée nationale. Retrieved from Institut de Recherche Stratégique de l'Ecole Militaire: <http://www.assemblee-nationale.fr/13/pdf/rap-info/i2707.pdf>
- Savvides, P. (2015). The Geostrategic Position of Cyprus: Eastern Mediterranean Geopolitical Review, 1, PP. 6-20.
- SETTON, K. (2023). Netanyahu's Cyprus Visit Highlights Complex Relations Between Israel, Cyprus, and Greece. Retrieved from themedialine: <https://themedialine.org/by-region/netanyahus-cyprus-visit-highlights-complex-relations-between-israel-cyprus-and-greece/>
- Speake, J. (Ed.). (2014). *Literature of Travel and Exploration An Encyclopedia*. Taylor & Francis.

Tar, J. (2023). How Cyprus became the EU launchpad of Israel's spyware companies. Retrieved from Euractiv: <https://www.euractiv.com/section/cybersecurity/news/how-cyprus-became-the-eu-launchpad-of-israels-spyware-companies/>

Tasnim News Agency (2021). Retrieved from Tasnim News Agency: <https://tn.ai/2470915>. [In Persian]

The Times of Israel (2021). Israel to build surveillance system to track activity along Cyprus's Green Line. (2021, 11 05). Retrieved from The Times of Israel: <https://www.timesofisrael.com/israel-to-build-surveillance-system-to-track-activity-along-cypruss-green-line/>

The Times of Israel (2020). Israel inks mega gas pipeline deal with Greece, Cyprus. Retrieved from The Times of Israel: <https://www.timesofisrael.com/israel-inks-mega-gas-pipeline-deal-with-greece-cyprus/>

The Times of Israel (2019). Cyprus police say they seized Israeli 'spy van,' question owner. Retrieved from The Times of Israel: <https://www.timesofisrael.com/cyprus-police-say-they-seized-israeli-spy-van-question-owner/>

The Times of Israel (2017). Work on Israel-Cyprus-Greece electricity link to start in 2018. Retrieved from Times of Israel: <https://www.timesofisrael.com/work-on-israel-cyprus-greece-electricity-link-to-start-2018/>

The Times of Israel (a). (2011). Israel joins 8-nation security drill for Cypriot oil rigs. (2021, 11 03). Retrieved from The Times of Israel: <https://www.timesofisrael.com/israel-joins-8-nation-security-drill-for-cypriot-oil-rigs/>

The Times of Israel (a). (2019). Cyprus buys Israel drones to monitor waters amid Turkey natural gas tensions. Retrieved from The Times of Israel: <https://www.timesofisrael.com/cyprus-buys-israel-drones-to-monitor-waters-amid-turkey-natural-gas-tensions/>

The Times of Israel (a). (2020). Israel, Greece and Cyprus agree to boost defense cooperation. Retrieved from the Times of Israel: <https://www.timesofisrael.com/israel-greece-and-cyprus-agree-to-boost-defense-cooperation/>

com/israel-greece-and-cyprus-agree-to-boost-defense-cooperation/

The Times of Israel (b). (2021). Israel inks deal to link electricity grid with Cyprus, Greece via undersea cable. Retrieved from The Times of Israel: <https://www.timesofisrael.com/israel-inks-deal-to-link-electricity-grid-with-cyprus-greece-via-undersea-cable/>

Tibon, A.; Yaron, O. (2023). Israel Plans to Sell Its Merkava Tanks to Cyprus. Retrieved from Haaretz: <https://www.haaretz.com/israel-news/security-aviation/2023-06-22/ty-article/israel-cyprus-plans-to-sell-its-merkava-tanks/00000188-e278-d7f8-abbb-e6ff5f2c0000>

Tzogopoulos, G. N. (2023). Cyprus and Israel: A New Geopolitical Equation. Middle East Quarterly. Retrieved from https://www.meforum.org/64759/cyprus-and-israel-a-new-geopolitical-equation#_ftn1

UPI. (2013). Cyprus likely partner as Israel mulls gas exports, but Turkey beckons. Retrieved from UPI: https://www.upi.com/Business_News/Energy-Industry/2013/12/20/Cyprus-likely-partner-as-Israel-mulls-gas-exports-but-Turkey-beckons/UPI-10391387571708/#ixzz2oEo26Rkf

Valeriano, Brandon (2009) The Tragedy of Offensive Realism: Testing Aggressive Power Politics Models, *International Interactions*, 35:2

Yaron, O.; Khan, Z. S. (2023). Israeli Spy Tech Sold to Bangladesh, Despite Dismal Human Rights Record. Retrieved from Haaretz: <https://www.haaretz.com/israel-news/security-aviation/2023-01-10/ty-article/.premium/israeli-spy-tech-sold-to-bangladesh-despite-dismal-human-rights-record/00000185-9692-d16a-a987-f6b75dd00000>

COPYRIGHTS

© 2024 by the authors. Published by the Iranian Association of Geopolitics. This article is an open-access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0>

